

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԶԲՕՍԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԷ ԴԻՐԻՐ

Հրատարակիչ
Վ. Յ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԴՐԱՏՈՒՆ

— 0 —
1897

Լույ.
283

283

283

2 000

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

Կ Ա Մ

ՍԻՐՈՒՆ ԶԲՕՍԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐԲԸ

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մանկական երգեր, կարճ հասուածներ,
առածներ, առակներ եւ փոքր

պատմութիւններ :

Բ. 992 2

Բ. 933 m

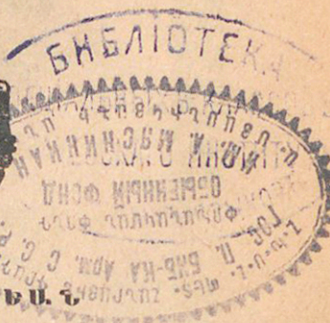
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

* 992 x

933 m

ԳՐԱՎԱՃԱՌ Վ. Յ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Ե. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

1892

Handwritten signature

Ը Ն Ծ Ա Յ

ՄԻՐԵԼԻ ՀՕՐԵՂԲՕՐՍ

ՄԻՔԱՅԵԼ ՆՈՐԱՆՈՐ ՄԱՐԿԱՐԵՆԻ

ՍԻՐԱՍՈՒՆ ԶԱԻԱԿԱՅ

ԱՐՄԷՆԻ, ԱԼՊՐԻԿԻ, ԱՇԽԷՆԻ,

ԱՍՏՂԻԿԻ ԵՒ ԱՐՏԱՒԱԶԴԻ

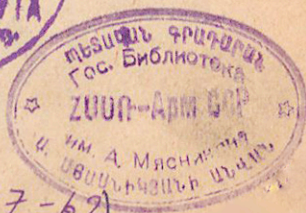
ՈՐ Ի ԹԵՀՐԱՆ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ

Կ. Յ. Մ.

Ընթերցանութիւնը՝ մանկանց դիւրին, սիրելի, զբօսալի, հրահանգիչ ընելու դրութիւնը եւ ժամանակին հետ բարեփոխելու պէտքը մեր ուր գրաւելով՝ ներկայս հրատարակելու ձեռնարկեցինք:

Յուսանք որ մանկավարժ եւ դաստիարակ իրենց օժանդակ պիտի ունենան զայս՝ իւրեանց խնամոցն յանձնուած մասաղ մանկանց միտքը մշակելու եւ սիրքը կրթելու, ընդարձակելով ի հարկին ընթերցարանիս կրթական, խրատական եւ գիտական մասերը:

Վ. Ա. Հ. Ր. Ա. Մ.

28-283

283-2003

(27527-62)

Ընթերցասէր տղան՝ դպրոցէն ելնելէ
վերջն ալ ժամանակ կը գտնայ
կարդալու :

ԸՆԹԵՐՅԱՐԱՆ

Կ Ա Մ

ՍԻՐՈՒՆ ԶԲՕՍԱՐԱՆ

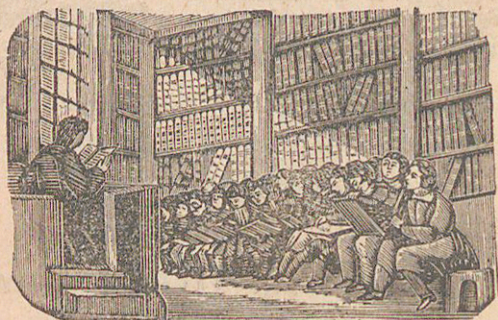
ԴՊՐՈՑԸ Ի՞ՆՁ ԿԸՆԵՆ

Յա կո բին հայ ըր ի բեն ը սաւ,
տը ղաս, ըզ քեզ եղ բօ ըրդ հետ
դպ ըոց պի տի ղը կեմ, ուր պի տի
մը նաք մին չե ե բե կոյ և ա պա
մի ա սին տուռն պի տի գառ նաք :

Յա կոբ ու ըա խա ցաւ, բայց
ու զեց որ իւր եղ բօր մէն տե ղե-
կա նայ՝ թէ դպ ըո ցը ի՞նչ կը նեն :

Երբ Արշակ տուն դար ձաւ,
Յա կոր ա նոր ձեռ քէն բըռ նե լով
հար ցուց .

— Եղբայր, դպրոցը ի՞նչ կը նէք :

Արշակ պա տաս խա նեց .
Երբ ես դպրոց կեր թամ, հոն
կը տես նեմ նա եւ ու ըիշ շատ
տը դաք ներ : Ա նոնք, ինչ պէս ես,
Երբ դաս տի ա րա կը տես նեմք, կը
բա ըեւ եմք և մեր տե դե ըը կը
նըս տիմք, յե տոյ ա ղօթք կը նեմք
և քիշ մը վեր ջը դաս առ նել
կըս կը սիմք :

Դպրոցին մէջ կը սով ըին,
կար դաւ, գը ըեւ և հաշ ուեւ :

Եր բե մըն կեր գեմք ու պատ,
կեր կը գը ծեմք :

Դպ ըո ցին մէջ օ ըը եր կու
ան գամ կըզ բօս նումք և զա նա,
զան խա ղէ ըով կըզ բա ղիմք :

Խա ղէ ըը դաս տի ա ըա կը
կո ըո շէ :

Զան գա կը խա ղի , դա սի
ժա մե ըը մեզ կի մա ցը նէ : Ով
որ դա սե ըը լաւ պատ ըաս տէ
և դաս տի ա ըա կին հը ըա ման,
նե ըը լաւ կա տա ըէ , ա մե նուն
սի ըե լի կը լի նի և պա տիւ
կըս տա նայ :

Յա կոբ իր եղ բօ ըը ը սաճ,
նե ըըն ու շա գը ըու թեամք մը.
տիկ ընե լէ վերջ , ոտ քի վը ըայ
է լաւ ու ը սաւ .

—Եղ բայր , ես ալ վա ղը քե ղի
հետ գըպ ըոց պի տի գամ , ես
ալ կար դալ կու զեմ սով ըիւ ,
ո ըով հե տեւ հայ ըի կըս ը սաւ
թէ՝ կար դա լը շատ լաւ բան է :

— Լաւ ու լե մըն, վա ղը մի ա-
սին եր թամբ գպ լոց, ը սաւ
Ար շակ:

Երկ լորդ օ լըն Ար շակ եւ
Յա կոբ մի ա սին գպ լոց եր թալ
ըս կը սան:

Յա կոբ իր խոս տու մը պա-
հեց և կըր թու ելով, իւր հօ-
րը և ա մե նուն սի լե լի ե ղաւ
Ար շա կին պէս:

ԿՐԹԵԱԼ ՇՆԻԿ

Տե սայ ես
մէկ շը նիկ
Գա ռան պէս
աղ լո լիկ:

Ի՛նչ փայլուն
ա չիկ ներ
Ու պըզ տիկ
Թա Թիկ ներ :

Ո՛ր չափ ալ
կըրթ եալ էր
Գի տե՛ս , գար
ձեռք պագ ներ :

Կան չե ցի
քո վս ե կաւ
Սի ըե ցի ,
նրս տե ցաւ :

Երբ տե սայ
այս չը նիկ ,
Զար մա ցայ ,
աղ բա՛րիկ :

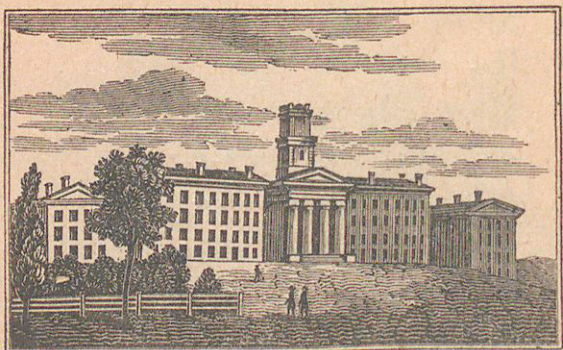

ԱՂՔԱՏՆԵՐ

Սի բուն տը զաս
 եր բոր տես նաս
 խեղճ աղ քատ ներ ,
 աչք մի՛ գո ցեր :
 Պէտք է գիտնալ
 թէ թըշ ուառք ալ
 Մեր եղ բարք են ,
 մեզ կա բօտ են :
 Հա գուստ ու տեստ ,
 խեղ ճին պա հեստ ,
 ա նօ թի ին՝
 տո՛ւր հա ցա գին :
 Ով որ խեղ ճեր
 միշտ խը նամէ ,
 Հան գիստ օ բեր
 ա՛յն կան ցու նէ :

Տո՛ւր հինգ փա բայ,
 Աս տուած կու տայ
 Քեզ հինգ հար իւր,
 օր մի ալ բիւր:
 Ով որ խեղ ճեր
 միշտ վը ուն տեր,
 Պա տառ մը հաց
 ալ չէ գը տած:
 Ար քա յու թեան
 դու ուն ան գամ,
 Ա նո զոր մի
 ա ուջ գոց ուի:
 Գը նա տես նել
 այն ար ցունք ներ,
 Որ կը վա զեն
 խեղ ճին աչ քէն:
 Ո զոր մե ցա՞ր,
 լը սէ ձայնն ալ.
 Քեզ կեանք մաղ թեց,
 Աս տուած լը սեց:
 Սի բուն տը զայ,
 ով որ ըլ լայ՝
 Թէ աղ քատ է,
 ա նոր օգ նէ:

Տ Ո Ւ Ն

Մեր տու նը նոր և գեղեցիկ է : Հայրըս նոր շինել տու աւ, որ մնա դիրներ և կանօգնա կաննե ըով և հաստատ պատեր հիւսեցին :

Մեր տու նը և բեք յարկ, վեց սենեակ և երկու մեծ սըրահ ունի :

Երեք սանդուղիս և մէկ խոհանոց ունի, որ մաքուր է :

Սենեակնե ըրն ունին չորսս կան պատուհան, պատուհաններ կան՝ որ վեց ապակի ունին, կան ալ որ չորս ապակի :

Ա պա կի նե րը շր ջա նա կի մէջ
առ նու ած են :

Սեն եակ նե րուն պա տե րը
ներ կու ած են :

Սը բա հին ա ուսս տա ղին վրայ
նը կար ուաժ են շատ գե ղե ցիկ
ծա ղիկ ներ :

Տա նի քը ծուռ է . վը բան կըղ-
մին տըր շար ու ած է՝ տու նին մէջ
ջուր չը վա գե լու հա մար .

Տու նին կա բա սի նե րը նոր են.
պա տին վը բա յի հա յե լին կը
փայ լի, ես ա նոր մէջ նա յե լով
գը լու խըս կը սան տրեմ . հա-
յեւ ւոյն չըր ջա նա կը ոս կե զօծ
է . պատ կեր նե րուն չըր ջա նակ-
նե րը սեւ են :

Վա բա գոյր նե րը ճեր մակ
կը տաւէ շի նու ած են : Ա թու-
նե րը՝ շի նու ած են ըն կու գենւոյ
փայ տէ : Կե բա կու թի ա ման-
նե րը՝ կլա յե կուաժ են : Լաւ
ան կո ղին ներ ու վեր մակ ներ
ու նիմք : Հայ րըս շու կայ կեր թայ

և մեր ու տես տը կը հո գայ :
 Մայ րըս ալ տան գործերը կը կար-
 գա դրէ : Իսկ մենք երբ տուն
 կեր թամբ , կու տեմք , կը խը-
 մենք և հան գիտտ կը քը նա նամք :
 Հայ րըս ու մայ րըս ու բախ
 կը լի նին՝ երբ մեղք ի բեհց խօս-
 քը մը տիկ կը նեմք :

Մայ րի կըս ը սաւ որ դուք
 եր ջա նիկ էք , աղ քատ նե րը
 յի շե ցէք և ա նոնց ալ օգնե-
 ցէք : Ես իմ մօ րըս խօս քը մը
 տիկ ըրի և աղ քատ նե րուն հաց
 տը չի , եղ բայ րըս ալ , կա բօտ նե-
 րուն թուղթ ու գը ըիչ տու աւ :

ԲԱՐԻ ՏՂԱՅՆ

Բա րի տը զայն ա մեն ա ռա ւօտ
 և ե րե կոյ ծուռն կի վը րայ գա լով
 կը սէր հե տեւ եալ ա ղօթ քը :

Հա՛յր մեր որ յեր կի նըս ես ,
 Սուրբ ե ղի ցի ա նուռն քո :

Ե կես ցէ ար քա յու թիւն քո ,
 Ե ղի ցին կամք քո ,

Որ պէս յեր կի նըս՝ եւ յերկ րի :
 Զհաց մեր հա նա պա զորդ՝
 Տուր մեզ այս օր .

Եւ թող մեզ ըզ պար տիս մեր ,
 Որ պէս և մեք թո ղումք մե րոց

պար տա պա նաց :

Եւ մի' տա նիր

Ըզ մեզ ի փոր ձու թիւն ,

Այլ փրկ կեա' ըզ մեզ ի չարէ :

Զի քո է ար քա յու թիւն և զօ-
րու թիւն և փառք յա լիտ եա նրս ,
ա մէն :

Տէր իմ, տուր ինձ ի մաս տու թիւն ,

Հօ րըս գոր ծին յա ջո ղու թիւն :

ԱՄԵՆԱՄԵՍ ԱՆԲԱՂԴՈՒԹԻՒՆ

Երբ հո ղա դոր ծը չու նի եզ , ա րօր
Եր բէք չեմ ա սեր նո րա բաղ դաւոր ,
Երբ ապ րանք ու փող չու նի խա-
նութ պան ,

Նա ալ է ան բաղդ , թըշ ուառ
բաւա կան .

Բայց երբ հայ տը ղան չ'եր թայ
վար ժա տուն ,

—Ա'յս է ա մե նէն մեծ ան բաղ-
դու թիւն :

Դ Պ Ր Ո Ց

Քառ նիկ իր հօրը հարցուց .

Հայրիկ, կը խընդ բեմ,

Ըսէ ինձ, տես նեմ,

Ինչո՞ւ ա մեն օր

Եղբայրըս Գրիգոր

Կա նուխ կեկ կ'ել լայ,

Եւ ո՞ւր կ'եր թայ նա .

Ինչո՞ւ մինչեւ ճաշ

Տու նը չը դառ նար :

Բարի հայրը պա տաս խա նեց .

Աչքիս լոյս, եղբայրըդ

Ա մեն առաւօտ

Կա նուխ կեկ գըպ բոց

Կը վազէ կ'եր թայ,

Եւ մինչեւ ի ճաշ

Այն տեղ կը մը նայ :

Հոն կ'եր թան նոյն պէս

Եւ շատ մա նուկ ներ,

Նորա ընկեր ներ .

Նոքա հոն կ'եր թան

Որ կարգալ սովրին

Եւ յետոյ բարի,

Խեղօք մարդ լինին :

ԽԱՓՇԻԿ

Տէ՛ս խափ շի կը , որ եղբայրը
 իւր կըռնա կըռն առած՝ կը տանի
 ուրախութեամբ և այս պէս իր
 հօրըն ու մօրը կ'օգնէ , գիտնա-
 լով որ փոքրիկ եղբայրըն երբ

մեծ նա՛յ, իւր պարտ քը պի տի ճանչ-
նայ և իր մե ծե բուն հը նա զանգ
պիտի լի նի :

ԲԱՐԻ ՏՂԱՅՆ

Ա մեն մարդ տես նել կ'ու զէր
Ա րա յի տը զայն, ա մեն ծը նողք
ի բենց որդ ւոց կ'ը սէ ին :

Տղա՛ քըս, դի տե ցէք Ա րա յի
տը ղուն քա զա քա վա բու թիւնը,
ծնո զա սի բու թիւ նը և ե կե ղե-
ցա սի բու թիւ նը :

Տե սէք, ա մեն մարդ բա բի տղայ
կը կո չէ Ա րա յի տը զայն, փոխա-
նակ ա նոր ա նու նը տա լու :

Երբ դուք ևս անոր օրինակին հետեւիք, ըսաւ Յովհաննէս իր որդւոցը, ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ աս կից վերջը բարի Աշոտ, բարի Սահակ, բարի Սարգիս. և գիտցած եղիք որ ով որ բարի լինի, ամենուն սիրելի կը լինի:

Անցեալ օր բարի տըղուն հայրը, Արայ, պատմեց թէ՝ իւր որդին ամեն առաւօտ կանուխ անկողնէն կ'ելնէ, ձեռքերը, երեսները, ակռաները և ականջները կը լուայ:

Գլուխը կը սանտրէ, թաշ կինա կովքի թը կը մաքրէ. կը ջանայ որ հագուստները չաղտոտին և մեղան չը թափի իւր վրան: Գիրքերն ու տետրակներն այն պէս մաքուր կը պահէ որ ամեն մարդ կը զարմանայ:

Բան մը ե թէ ուզէ մէկէ մը. «Եթէ կարելի է շնորհ ըրէք. կամ խնդրեմ տուէք», կ'ըսէ, և ինչ որ տան կամ առնէ, «Շնորհակալ եմ», կը պատասխանէ:

Յովհաննէս իւր որդւոց բարի
տըղուն հօրը բսածնէրը պատմել
վերջ, հարցուց։ Աշոտ, բարի տը-
ղայն ձեր դըպրոցը կուգայ, ըսէ՛
տեսնեմ, դըպրոցին մէջ ի՞նչ պէս կը
կենայ, դասերն ալ լաւ կը պատ-
րաստէ՞ :

— Հայրիկ, պատասխանեց Ա-
շոտ, բարի տղայն ամեն առաւօտ
դըպրոց կուգայ և դասերուն կ'աշ-
խատի, աղմուկ չը հաներ, իւր ըն-
կերներուն հետ գէշ չը վարուիր,
իւր դասերը լաւ կը պատրաստէ և
շատ աղէկ կը կարդայ։ Օր մը իրեն
հարցունք թէ ի՞նչ պատճառաւ

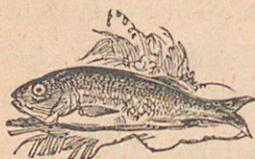
մենք քեզի պէս չեմք կարող կարգալ :

— Այս պէս պատասխանեց մեզ բաբի տղայն . “ չեմ գիտեր թէ դուք ի՞նչ պատճառաւ չեք կրնար ինձ պէս կարգալ . բայց ես սա միայն գիտեմ որ երբ դաս տիարա կը դաս կուտայ , մեծ ու շա դրու թեամբ մտիկ կ’ընեմ և առած դասս ան մի ջա պէս կը կարգամ և դասս տու ինչ սածնեքը կը յիշեմ : ”

Ես և իմ մի քանի ընկերներս փորձով տեսներ որ բաբի տըղունը սածնեքը ճիշդ էին :

Հայրը , Սահակին դառնալով ըսաւ . դու յետոյ պիտի պատմես թէ բաբի տղայն եկեղեցին ի՞նչ պէս կը կենայ :

ՋՈՒԿՆ ՈՒ ԳՈՐՏԸ

Սրտոտ Գորտ մը կ'ենէ լճակէն ,
ցատկելով ցատտակելով կ'երթայ՝ կը
հասնի ծովեզերքը . հոն կենալով կը
նայի , կը տեսնէ որ արծաթի գունով
ձուկեր , կ'անցնին կը դառնան ծովուն
մէջ . “ քեզի կ'ըսեմ , կը պօռայ ձուկե-
րէն մէկուն . կեցիր , կեցիր , մէկտեղ
ճամբորդութիւն ընեմք . ինչ որ ձեռք
ձգեմք , կէսը քեզի կէսը ինծի , ես
ալ քեզի պէս ամեն տեսակ լողալու
կերպը գիտեմ , ծովէն ալ վախ չու-
նիմ . կեցիր ես ալ քովդ գամ ու
մէկտեղ երթամք , ” :

— Մի՛ աշխատիր կ'ըսէ ձուկը . թէեւ
բարեկամութիւնը շատ աղէկ բան է ,
բայց լաւ է որ ուրիշի հետ ընես ,
վասն զի երկուքնիս ամենեւին չեմք

կրնար յարմարիլ իրարու, որովհետեւ
դուն անդադար կը կռկռաս, ես ա-
մենեւին ձայն չեմ հաներ :

Երբոր մէկու մը բնութիւնը քու
բնութեանդ հակառակ է, մի՛ կար-
ծեր որ անոր հետ լաւ բարեկամ կը
լինիս :

ԱՌԱԿԱԻՈՐ ԲԱՆ

Գիւրքը մէկ ծառ՝ վրան կեռաս .
Երբոր ձեռքդ առնուս կարդաս ,
Միայն տերեւը մի՛ դարձնէր .
Նայէ պտղին համը տեսնաս :

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐ

Երկու ճամբորդներ ձիւնէն ցուր-
տէն փախած , կ'երթան պանդոկ մը
կը մտնեն :

Պանդոկապետն ասոնց համար
լաւ կրակ մը կը վառէ , որպէս զի
տաքնան :

Երկու ճամբորդները տեսնելով
կրակը, կ'ուրախանան և անոնցմէ մէ-
կը կրակին այնչափ կը մօտենայ, որ
այրելուն բան չը մնար, ու կըսկսի
պօռալ, ա՛յ, այս ինչ կրակ է, քիչ
մնաց պիտի այրէր զիս :

Իսկ միւս ընկերը չորս հինգ ոտք
հեռուն կեցած, ձեռքերը կ'երկնցնէ
ու կ'երկնցնէ և չը կրնար տաքնալ,
ձեռքերն և ոտքերը գրեթէ սառած
կը պօռայ, է՛հ, այս ինչ տեսակ կրակ
է, ձիւնէն աւելի կը սառեցնէ զիս :

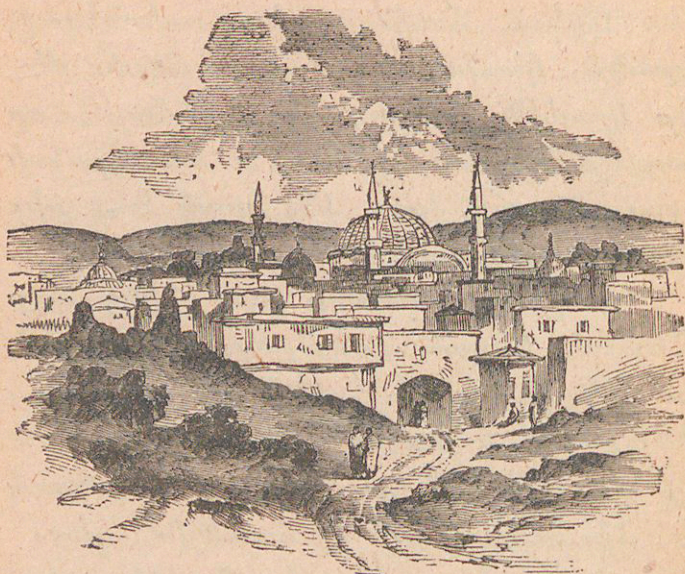
Պանդոկապետը կը հասնի, եւ
տեսնելով ասոնց վիճակը, խնդալէն
ուժը կը կտրի :

Մէկուն կ'ըսէ. դու քիչ մը հե-
ռու կեցիր որ չայրիս, իսկ միւսին
կ'ըսէ. դու ալ քիչ մը յառաջ եկուր
որ չը սառիս :

Բռնկող եղբարք դուք ազգասէրք,
Քիչ մը հեռու՝ չըլլայ այրիք :

Դուք ալ անհոգ պաղ եղբայրներ,
Քիչ մը առաջ՝ որ չը սառիք :

ՔԱՂԱՔ ՄԸ

Ասիոյ մէջ քաղաք մը կար պարսպապատ և խիստ ամուր, զոր շինել տուած էր Շամօ անուն մէկը:

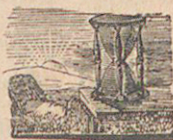
Այս քաղաքին դրանք վրայ խոշոր գրերով ԸՆԵՆԼ գրել տրուած էր, և օրէնք էր որ այս դռնէն ներս ո՛վ որ մտնէր, պէտք էր յանձն առնուր ընել ինչ գործ որ իրեն յանձնուէր:

Ամեն մարդ անդ լռիկ մնջիկ մին

չեւ երեկոյ կ'աշխատէր եւ հանգիստ
կ'ապրէր . ոչ մէկը միւսին կը հրամա-
յէր . ամեն մարդ իւր պարտքը և գոր-
ծը գիտէր որք որոշուած էին . հոն
ծոյլերը չէին կրնար ապրիլ և քաղա-
քը թողելով գուրս կ'ելնէին . խօ-
սելն կարծես արգիւտուած էր :

Օր մը քաղաքապետը մեռնելով
յաջորդը գեռ չընտրուած , քաղաքին
դրանը վրայ գրուած բառին Ն գիրն
Ս ի կը փոխեն (Ն ի գլուխն աւրելով)
որ կը լինի ԸՍԵԼ և այն օրէնքն կը ջըն-
ջեն . նոյն օրէն մինչեւ ցայսօր ընողնե-
րուն տեղ ըսողներով կը լեցուի քա-
ղաքը . ամեն մարդ կ'ըսէ եւ ոչ ոք կը
գործէ , եւ աղքատութիւնն կը տիրէ
այն տեղ :

Տղայք , յաջողութեան եւ հա-
րըստութեան գաղտնիքը լռիկ մնջիկ
գործելն է :

ԱՆՁՐԵԻ

Անձրեւ , անձրեւ , ե՛կ , արի ,
 Բուսցո՛ւր ցորեն ու դարի ,
 Բուսցո՛ւր ծաղիկ , կանանչ խոտ ,
 Աւլե՛ փոշի , մաքրե՛ օդ :

Անձրեւ , անձրեւ , ե՛կ արի ,
 Գալըդ ամենուս բարի :

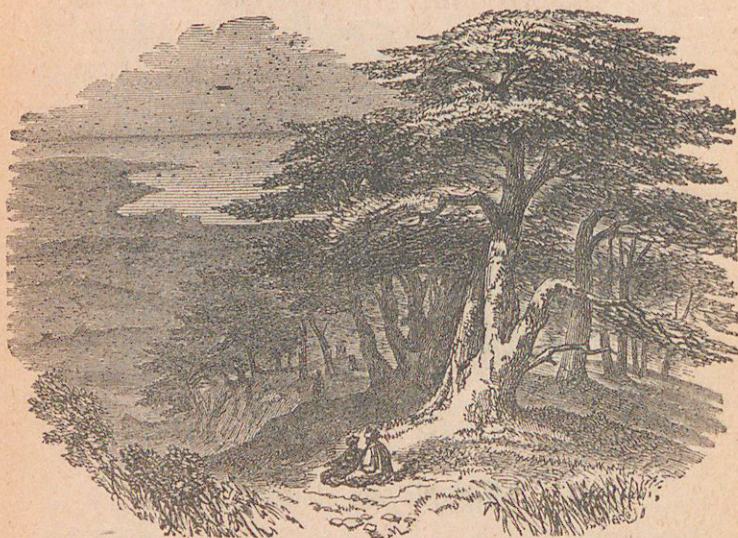
ՄԵՂՈՒ

Հա՛ , ծագեցաւ արեգակը ,
 Հա՛ , ծաղկեցաւ մանիշակը ,
 Մեղուն թողուց իր փեթակը ,
 Տը՛ղ տըղալով , տը՛ղ տըղալով :
 Մեղուն թռաւ ծաղկէ ծաղիկ ,
 Մեղր առաւ քաղցրը անուշիկ ,
 Մոմը տարաւ հոտոտ լուսիկ ,
 Պըսպըսալով , պըսպըսալով :
 Անուշ մեղրը՝ մանր տղոց ,
 Դեղին մոմը՝ ամեն սրբոց ,
 Իսկ չարերին՝ կըծու խայթոց .
 Կըսըսալով , կըծկըծալով :

ԳԱՌՆԻԿ ԵՒ ՄԱՅՐԸ

- Ինչո՞ւ կուլաս, խեղճ Գառնիկ :
- չատ ծեծ կերայ ես, մա՛յրիկ :
- Քեզ ո՞վ ծեծեց, իմ Գառնիկ :
- կախարդ պառաւ մէկ կնիկ :
- Ինչո՞ւ ծեծեց քեզ, Գառնիկ :
- կայի ծառին տակ, մայրիկ :
- Ինչո՞վ ծեծեց քեզ, Գառնիկ :
- մէկ մեծ փայտով, իմ մայրիկ :
- Ո՞ւր տեղիդ զարկաւ, իմ Գառնիկ :
- Թաթիկներուս, ո՞վ մայրիկ :
- Ի՞նչպէս լացիր դու, Գառնիկ :
- մէ՛ մէ՛ մէ՛ մէ՛, իմ մայրիկ :

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Տաճատ դեռ չէր գիտեր թէ,
արձագանգն ի՞նչ է։ Օր մը դաշտը
անտառի մը մօտ խաղալու ատեն
պօռաց։

Հօ՛, Հօ՛. եւ նոյն բառերը լը-
սեց քովի անտառին մէջէն, Հօ՛, Հօ՛.

Տաճատ զարմանալով կրկին պօ-
ռաց. Հօ՛, Հօ. նորէն նոյն ձայնը
լսեց. Հօ՛, Հօ՛:

Այս անգամ Տաճատ կարծե-

լով թէ՛ քովի անտառին մէջ տղայ մը
պահուրտած է, հարցուց .

— Ո՞վ ես .

Անտառին մէջէն իսկոյն նոյն
ձայնը լսուեցաւ .

— Ո՞վ ես .

Այն ատեն Տաճատ բարկանալով
կոչեց .

Խե՛նդ .

Նորէն լսուեցաւ . — Խե՛նդ .

Դո՛ւ ես ,

— Դո՛ւ ես :

Պէ՛շ ես .

— Պէ՛շ ես .

Այսպէս շարունակուեցաւ . ինչ
որ Տաճատ կ'ըսէր, նոյն բանը անտառին
մէջէն կը լսէր :

Վերջապէս արձագանգն յաղ-
թեց, որովհետեւ չը դադրեցաւ պա-
տասխանելէ :

Տաճատ սաստիկ բարկացած, ըս-
կըսաւ անտառին ամեն կողմը վազել և
պահուրտած տղայն գտնելու աշխատիլ:
Բայց ամեն կողմ փնտռելէ վերջ

մէկը չը կրցաւ գտնել :

Տաճատ յուզուած , բարկութե-
նէն աչքերը լեցուած , յոգնութե-
նէն ոտքերը ցաւած , գնաց տունն
եւ իր մօրը գանգատեցաւ որ անպի-
տան տղուն մէկը անտառին մէջ
պահուրտեր , իրեն նախատական խօս-
քեր ըսեր էր :

Խելացի մայրն անմիջապէս հաս-
կնալով որ տղայն խաբուեր է ար-
ձագանգէն , ըսաւ անոր :

Տղաս , ինքզինքդ կ'ամբաստա-
նես , վասն զի ըսածներդ պարզա-
պէս քու խօսքերուդ արձագանգն
են : Թէ որ անտառին մօտ քաղա-
քավար խօսքեր ըսէիր , նոյն խօս-
քերը պիտի լսէիր : Աշխարհս այս-
պէս է , տղաս , մենք ուրիշներուն
հետ ինչպէս որ վարուիմք , անոնք
եւս մեզ հետ այնպէս կը վարուին ,
այսինքն թէ ուրիշներուն մեզ ցու-
ցուցած վարմունքն մեր անոնց ցու-
ցուցածին արձագանգը կամ անդ-
րադարձութիւնն է :

ԹԻԹԵՌՆ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆ

Մ Ա Ն Ո Ւ Կ Ն

Ըսէ՛ ինծի ի՞նչ բանով
կ'ապրիս, Թիթեռդ իմ սիրուն,
Ամբողջ օրդ խաղերով
կ'անցունես, չզգաս յոգնութիւն :

Թ Ի Թ Ե Ռ Ն

Սիրուն կանանչ դաշտին մէջ
կեանք կը վարեմ համարձակ,
Ծաղկանց բուրմուռնքն անոյշ
իմ կերակուրս է միակ :

Բայց իմ կեանքս խիստ կարճ է՝
 Հազիւ օրուան չափ երկար .
 Բարի եղի՛ր ով մանկիկ ,
 Խնայէ՛, զիս ձեռք մի՛ տար :

Վ Ա Ր Դ

Զիս ամենքը կը կոչեն
 Ծաղիկներու թագուհի ,
 Որովհետեւ իմ ծաղիկս
 Սիրուն գոյն ու հոտ ունի :

Թէեւ կանաչ իմ թուփը
 Շատերու ձեռք կը ծակէ ,
 Բայց այս անմեղ յանցանքը
 Ինձ ամեն մարդ կը ներէ :

ԱՌՈՂՋՆ Ո՞Վ Է

Միհրդատ օր մը իր եղբօրը հարցուց. եղբայր, մեր ընկերներուն մէջէն ո՞վ առողջ է :

Եղբայրը պատասխանեց. Առողջը այն է որ ցաւ մը չունի, իւր ձեռքը, գլուխը, ոտքը կրնայ գործածել մեծ դիւրութեամբ, ախորժակ ունի ուտելու եւ համ կ'առնէ, տկար չէ, կըրնայ վազել, խաղալ, աշխատիլ, ուրախանալ եւ զուարճանալ :

Միհրդատ աւելցուց. աղնիւ եղբայրս, ի՞նչ ընելու է որ մարդս առողջ լինի ու մնայ :

Նա ալ պատասխանեց. պէտք է կերակուր ուտել, շարժմունք ընել եւ հանգիստ առնուլ :

Շարժմունքներուն ամենէն լաւն է աշխատութիւնը :

Լաւագոյն հանգիստն է բունը :

Բնաւ բարկանալու չէ, պարապ մտածմունքներով միտքը տանջելու չէ :

Շատ խմելու, շատ ուտելու, շատ վազելու չէ :

Վազելէ եւ տաքնալէ վերջ, ջուր
խմելու չէ :

Քրտնած ատեն վերարկուն հանե-
լու չէ :

Գէշ օդ ծծելու չէ , պաղ առնե-
լու չէ :

Ն Ա Պ Ա Ս Տ Ա Կ

Մի՛ վազեր ա՛յսչափ արագ ,
Իմ աղւորիկ նապոստակ ,
Շատ փոքրիկ ես տակաւին ,
Թաթիկներըդ կը յոգնին :
Մի՛, մի՛ այդպէս վեր ցատկեր ,
Սրտիկս թռնդ մի հաներ :
Նստէ քովիկս՝ սիրունիկ ,
Ուր բացուին բիւր ծաղիկ ,
Նստէ եւ քեզ հաց բրդեմ ,
Շաքարեղէն կերցնեմ :
Մինչեւ մեծնաս զօրանաս .

Ոստոստելով քովս խաղտա ,
Ապա ծաղկեալ ի մարմանդ ,
Երթաս թողուս դու զիմ բանտ :

ՅԱՓՐՈՒԿ

Իմ թուփերըս փարթամ չեն
Եւ ոչ ծաղիկս փառաւոր .
Բայց անոյշ հոտըս կ'առնեն
Ամեն մարդիկ հեռաւոր :
Այս պատճառաւ կրնաք դուք
Յափրուկ գտնել ամեն տեղ ,
Փունջերու մէջ պարզ անշուք
Կամ պարտիզաց մէջ շքեղ :

ԵՐԿՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄ ԵՒ ԱՐՁԸ

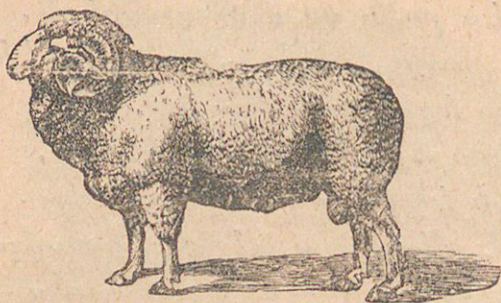
Երկու բարեկամ միասին կ'երթային. ճանապարհին անոնց արջ մը պատահեցաւ, որ զիրենք փառատել կ'սպառնար:

Անոնցմէ մէկը տեսնելով արջին գայլը, անմիջապէս ծառը ելաւ իւր ընկերոջը իմաց չտալով. իսկ միւսը անմիջապէս յիշելով թէ՛ արջը մեռեալն երուն չմնասեր, գետնի վրայ ընկաւ և մեռելի պէս պառկեցաւ իւր շունչը բռնելով:

Արջը մօտեցաւ, բերանը մարդուն բերնին և ականջներուն վրայ դրաւ և տեսնելով որ շունչ չելներ, մեռած կարծեց և հեռացաւ:

Այն ատեն ծառին վրայ ելնող ընկերը վար իջնելով հարցուց. բարեկամ, արջը ականջէդ ի՞նչ ըսաւ. ընկերը պատասխանեց. արջը խրատեց զիս որ ինձ բարեկամ չհամարիմ այն մարդը, որուն հաւատարմութիւնը դժբաղդութեան մէջ փորձած չեմ:

Տղայք, ճշմարիտ բարեկամը նեղութեան ժամանակ կը ճանչցուի:

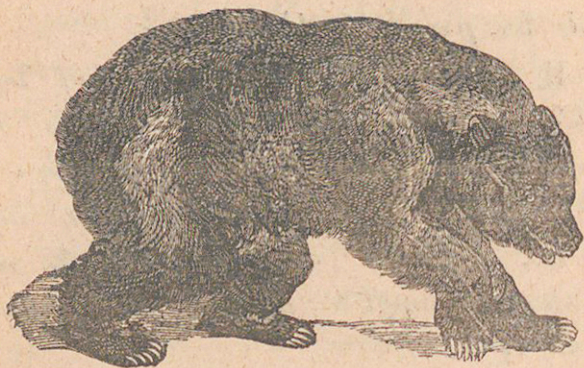
ԳԱՌՆՈՒԿ

Սիրուն , անմեղ իմ գառնուկ .
 Բուրդըդ սպիտակ ու փափուկ .
 Դաշտ վազելով ու արօտ ,
 Մօրդ քաշում ես կարօտ :
 Մի՛ լար , գառնուկ սիրական ,
 Փոքրիկ տըղու դու նման .
 Կուգայ մայրըդ , հետը շատ
 Կը բերէ քեզ անուշ կաթ :

ՓՈՐ ԵՒ ԱՆԴԱՄՔ

Այս քանի մէկ ջանամք յոգնիմք
 Հազար կերպով մենք աշխատիմք ,
 Ու դու միայն դու անկուշտ փոր
 Կըլլես տանիս քու ծոցդ խոր ,
 Մեր պատրաստած կերակուրներն :

Այսպէս ըսին օր մ'անդամներն ,
 Ձեռք , ոտք , բերան , աչք կ'ըսէին ,
 Ամենքս եղեր եմք իւր գերին ,
 Իսկ ինքը ծոյլ ծոյլ կը կենայ ,
 Մեզի եւ ոչ մաս մը կուտայ .
 Ասկէ վերջն ալ չեմք աշխատիր ,
 Դու քու գլխուդ ճարը գտիր :
 Այս ըսելով մէկ բերան ,
 Բանէ գործէ ետ կեցան :
 Փորուն խիստ ծով բռնել տունն ,
 Բայց ցաւն ընկաւ իրենց վրանին .
 Բոլոր մարմին թառամեցաւ ,
 Ո՛չ ձեռք շարժիլ ո՛չ ոտք կրցաւ :
 Երեսներուն գոյնը նետեց ,
 Աչքերուն լոյսը կաթկթեց :
 Այն ատեն լաւ մը հասկըցան
 Թէ որչափ փորն էր պիտուան ,
 Որ սնունդն նախ ինք քաշելով
 Վերջն ամենուն ծածուկ ճամբով
 Կը դարձնէ կուտայ եղեր ,
 Ձէ թէ անգործ ու ծոյլ նստէր :
 Դուք ալ անդամք էք ժողովուրդք ,
 Եւ ստամոքս են վարչութիւնք :

ՃԳՆԱԽՈՐՆ ԵՒ ԱՐՁԸ

Այրի մը մէջ կը բնակէր ճգնաւոր մը, որ ոչ ազգական ունէր եւ ոչ մերձաւոր. անտառին խորը միս մինակ քաշուած կ'ապրէր և տարիներով մարդու երես չէր տեսած :

Խեղճ ճգնաւորը օր մը այս կեանքէն ձանձրացած, կը թողու այրը եւ կ'երթայ մօտակայ անտառին խորը ընկեր մը գտնելու :

Մէկ մ'ալ յանկարծ դէմն արջ մը կ'ենէ. ուստի վախէն սարսափելով ճգնաւորն՝ ողջոյն տամ քեզ, արջ իմ բարեկամ, կը պօռայ եւ մինչ գետինը կը ծռի. արջն ալ նոյն բանը

կ'ընէ եւ բարեւն կ'առնու :

Այսպէս սիրով երկուքն ալ նոյն ատեն իրարու բարեկամ կ'ըլլան եւ կ'երթան լեռներ, ձորեր պտըտիլ :

Յայտնի է որ մարդս արջէն տըկար է, ուստի մեր ճգնաւորն ալ յոգնեցաւ արջէն առաջ ու սկսաւ ետ մնալ :

Երբ արջը տեսաւ մարդուն յոգնիլը, եկու քիչ մը պառկէ սա ծառին տակ. ես քեզի պահապան կը կենամ, ըսաւ :

Ճգնաւորն ալ խիստ յոգնած, հնազանդելու ալ սովրած, երկնցուց ոտքերը ու պառկեցաւ խոտերուն վըրայ. արջուկն ալ քովիկը նստաւ. ասդիէն անդիէն յանկարծ ճանճ մը եկաւ տըզտըզալով եւ ճգնաւորին քթին վրայ կեցաւ :

Արջուկն այս որ տեսաւ աչքերը բանալէն թաթովը մէկդի քշեց որ երթայ. ճանճն թլու ըրաւ փախաւ ու նորէն թռչելով իջաւ մարդուն քթին վրայ նստաւ. այն ատեն ար-

ըը ելաւ . երկու թաթով խոշոր քար մը առաւ , եւ եկաւ մարդուն քով կամացուկ մը կեցաւ :

Ըսաւ մտքէն «կեցի՛ր, կեցի՛ր ան-
զգամ, ես քու հախէդ հիմա կուգամ»,

Ճանճն՝ որ կարծես կը հակառա-
կէր արջին , տը՛ղ ըրաւ փախաւ եւ
կրկին եկաւ ճգնաւորին ճակատին
վրայ նստաւ :

Արջն ալ բոլոր ուժովը *сравна* ըրաւ
ձեռքի խոշոր քարովը ճգնաւորին ճա-
կատին զարկաւ ճանճը սպաննելու
համար :

Ճանճը տը՛ղ ըրաւ փախաւ , ճըգ-
նաւորին հոգին ելաւ :

Մարդիկ կան որ իրենց բարեկա-
մաց աղեկութիւն ընել կ'ուզեն , բայց
իրենց անխելքութեամբ բարիք ըրած
ատեն չարիք կը հասցնեն :

Պէտք է միշտ զգոյշ լինիլ ան-
խելք բարեկամներէ , որոնք խելացի
թշնամիէ մը աւելի վտանգաւոր են :

Մ Ո Մ

Գրքականիս մէջ կայ մի քանի փարայ ,
 Ինչ ընեմ . Ինձ բարի խրատ ո՞վ տայ :
 Գընէ՛ տանձ , խնձոր , յունաբ կամ փշատ
 Փող ունեցողին , գնելու բան չա՛տ . . .
 Զէ՛ . ձեր տուածը չէ՛ խրատ բարի ,
 Այդ կը վայելէ մի շատակերի . . .
 Երբ իմ մայրիկս կը տանի զիս ժամ ,
 Գրականիս փարան մոմերու կուտամ ,
 Մոմերն կը վառեմ Սուրբերու դիմաց ,
 Զոհիս կը հաճի բարեգութ Աստուած ,
 Կուտայ ծնողացս Նա առողջութիւն ,
 Ինձ ալ սէր ուսման եւ յաջողութիւն :
 Տղա՛քներ , շատ շատ վառեցէք մոմեր ,
 Մոմով կը շինուին Հայու դպրոցներ :

ԲԱՐԻ ՏՂԱՅՆ

Սահակ իւր հօրը՝ Յովհաննէսին ըսաւ. հայրիկ, ես բարի տղուն օրինակին կը հետեւիմ, ես ալ անոր պէս ամեն առաւօտ եկեղեցի կ'երթամ. անոր պէս գլուխս կը բանամ և երբեմն դպիրներուն հետ կ'երգեմ:

Եկեղեցւոյ մէջ ընկերօջս հետ չեմ խօսիր:

Ձեր գործոց համար յաջողութիւն կը խնդրեմ Աստուծմէ:

Սուրբ պատարագի աւարտմանէն յետոյ դուրս կ'ելնեմ եկեղեցիէն եւ մեծերուս ձեռքը կը համբուրեմ:

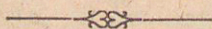
Ապրի՛ս, տղաս, բարի Սահակս, պատմէ տեսնեմ անցեալ օր երբ

զքեզ Արայի տուռնը տարի, այնտեղ
կերակուրները ի՞նչպէս կերաւ նա :

— Բարի տղայն, սեղանին առջևը
կայնեցաւ, երեսը խաչակնքեց եւ
բարձր ձայնով « Հայր մեր, » աղօթքը ը-
սաւ, յետոյ նստեցաւ եւ ինչ կերա-
կուր որ պնակը դրին՝ այն կերաւ :

Ապուրը դգալով խմեց, պատա-
ռաքաղով կերակուրները քիչ քիչ
բերանը դրաւ եւ ծամելէ ու կլնելէ
վերջը « քիչ մը ջուր շնորհ ըրէք »
ըսաւ եւ ձեռքերը, բերանը թաց ջրն-
ջոցով սրբելէ վերջ, խմեց դայն :

Պտուղները՝ դանակով ստրկելէ
յետոյ կերաւ :

ԵՐԵՔ ԲԱՐԻ ԳՈՐԾԵՐ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

Գէորգ մօրը մէկ պատուէրը կա-
տարելու համար աղօրիք կ'երթար :

Ճամբան անօթի եւ հիւանդոտ
ծերուանի մը տեսաւ :

Գէորգ ծերուանիին թշուառու-

Թիւնը տեսնելով գթաց եւ հնարք մը
կը փնտռէր մխիթարելու . — « մեղք
որ նախաճաշիկիս հացը հատցուցի »
կ'ըսէր մտքէն :

Խեղճ ծերունիին բան մը չը կարե-
նալ ընելուն վրայ բոլորովին վշտացած՝
յարգական բարեւ մը տուաւ անոր
ակնածու թեամբ :

— « Աստուած օրհնէ՛ քեզ , տղա՛ս ,
որ կը պատուես ծերութիւնը , ըսաւ
հիւանդոտ ծերունին :

Քէորգ ճամբան շարունակեց ու-
րախութեամբ տեսնելով որ իւր քա-
ղաքավարութիւնը ծերունիին հաճոյք
պատճառած էր :

ԵՐԿՐՈՐԴ

Քէորգ երբ աղօրիք հասաւ , տե-
սաւ որ հաւ մը մացառի մը տակէն
դուրս կ'ելնէր :

Մացառին մօտենալով , տեսաւ որ
տերեւներուն տակ ութ հաւկիթներ
կային :

Իսկոյն Քէորգ աղօրիքը մտաւ ,
ողջունեց աղօրեպանուհին , իւր յանձ-

Նարարութիւնը կատարելէն վերջ ըսաւ — « Տիկին, այժմ տեսայ որ ձեր հաւերէն մին ութ հաւկիթ ածած է սա մացառներէն մէկուն մէջ » :

Գէորգ տարաւ աղօրեպանուհին նոյն մացառին մօտ եւ հաւկիթները ցուցուց . Տիկինը իւր կորսնցնելիք հաւկիթները դտնելուն վրայ խիստ դոհ՝ փուռէն հանեց կարկանդակ մը, և անոր տալով ըսաւ .

“Տղաս, ա՛ռ այս՝ քու մարդասիր-
րութեանդ փոխարէն, ” :

ԵՐՐՈՐԴ

Աղօրեպանուհիին տուած կար-
կանդակը անանկ աղւոր կը հօտէր,
որ Գէորգ կը փափաքէր անմիջապէս
ուտել :

Բայց յանկարծ միտքը եկաւ ճամ-
բան պատահած խեղճ ծերուհին եւ
սկսաւ մտքէն ըսել — “Անիկայ մինչեւ
հիմա բան մը ճաշած չէ, որչա՛փ ա-
ղէկ կը լինի եթէ այս աղւոր կար-
կանդակը անոր տամ :

Քայլերը մեծցուց, վազել սկսաւ
որպէս զի անոր հասնի : Քիչ մը վեր-
ջը հիւանդ ծերուհիին հասած էր,
կարկանդակը ձեռքը :

Ծերուհին տղուն բարերարու-
թենէն յուզուած, անոր շնորհակալ
լինելու ատեն, աչքերն լեցուեցան :

Այսպէս մէկ ժամուան մէջ, քա-
ղաքաւար, մարդասէր եւ ողորմած լի-
նելու միջոցը գտած էր :

ՊԷՏՔ Է ԻՐԱՐՈՒ ՕԳՆԵՄՔ

Միհրան, որ մը իր դասը պատ-
րաստած ատեն, զրբին մէջ բառե-
րու պատահեցաւ, զորս լաւ արտասա-
նելը շատ դժուար կ'երեւէր, այնպէս
որ քիչ մնաց լար։

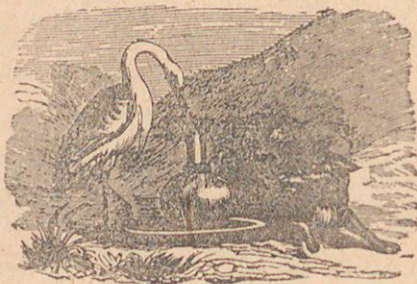
Իւր ընկերը, Մաժակ, որ անոր
պէս դասը կը սերտէր, Միհրանին
վիճակը տեսնելով ըսաւ. — «մտիկ
ըրէ՛ ինձ, եղբայր, եթէ կ'ուզես, կրնամ
դասդ սովորեցնել քեզ, որովհետեւ
ես դասս բաւական պատրաստած եմ»,

Եւ երկուքն ալ դասերնին սերտել սկսան եւ Միհրանի գծուար երեւցած բառերն ինքն կրկին կրկին արտասանելով, լաւ մը վարժեցուցանոր :

Մաժալի իր ընկերոջ յառաջադիմութեան հոգ տարած ատեն, ինքն ալ շատ յառաջացաւ :

Դաստիարակը՝ այս երկու տղայոց իրենց դասը շուտ և ազէկ սովորած լինելնուն վրայ զարմանալով, դիտեց այս երկու տղաքներն և տեսաւ որ երկուքը մէկտեղ դասերնին կը պատրաստեն իրարու օգնելով. այն ատեն գովեց իր աշակերտաց առջեւ, ըսելով.

— Տղաքս, շարունակեցէք այսպէս եւ գիտցէք որ մարդ մը ուրիշներուն օգնելով իրեն կ'օգնէ :

ԵՐԿՈՒ ԳԻՒՂԱՅԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐ

Թագոս ու Մարկոս երկու գիւղացի ընկերներ մէկտեղ ելան ճանապարհ՝ օտար քաղաք մը երթալով գրամ չափելու :

Քաղաքն իրենց գիւղէն շատ հեռու էր , բայց ճանապարհը շատ կարճ կ'երեւէր , որովհետեւ շարունակ կը քալէին եւ կարծես չէին յոգներ :

Ի՛նչ լաւ բան է մէկ սիրտ մէկ հոգի լինել , ըսաւ մէկը միւսին , ա-

ռաւօտէ մինչեւ հիմա շարունակ կը քալեմք եւ կարծես թէ նոր տունէն դուրս ելեր եմք :

Միութեան , եւ սիրոյ վրայ ինչ որ մին կը խօսէր զմայլմամբ , միւս բնկերը աւելի եռանդեամբ կը կրկնէր :

Քիչ մը վերջը անծանօթ գիւղ մը հասան եւ գիւղապետին տունը առաջնորդուեցան՝ գիշերն այն տեղ անցունելու համար :

Գիւղապետը սիրով ընդունեց այս երկու գիւղացիները եւ ուզեց հասկնալ թէ իւր հիւրերը ի՞նչ տեսակ անձինք են :

Ուստի՝ գաղտնի հարցուց Թագոսին — ընկերդ ո՞վ է , լա՞ւ մարդ է :

— Մի՛ հարցնէր , ըսաւ Թագոս , իշուն մէկն է :

Գիւղապետն զարմանալով Թագոսի պատասխանին վրայ , նոյնպէս գաղտնի հարցուց Մարկոսին թէ՛ ո՞վ է բարեկամ ընկերդ :

— Մի՛ հարցնէր , շանը մէկն է :

Գիւղապետը ծանրաքայլ , պատ-

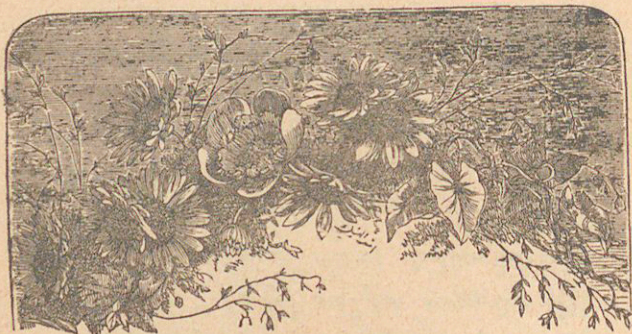
րաստել տուաւ սեղանը, հրամցուց հիւրերը եւ երկու լեցուն պնակ բերաւ. մին ոսկոր լեցուած՝ Թադոսին եւ միւսն խոտ լեցուած՝ Մարկոսին առջին գնելով՝ հրամեցէ՛ք, հրամեցէ՛ք ըսաւ:

Թադոս ու Մարկոս իրարու երես նայեցան եւ դարձան գիւղապետին ըսին. քեզ վայելե՞ց այսպիսի բան մը ընել մեզ:

Է՛հ, ինչո՞ւ համար, պատասխանեց գիւղապետը. իրարու համար ձեր ինձ տուած վկայութեան համաձայն պատրաստեցի ձեր կերակուրները:

Որչա՛փ մարդիկ կան, այս տգէտ գիւղացւոց նման, որ զիրար պարսաւելով, իրարու գէշ վկայութիւններ տալով, կը կարծեն թէ իրենք աւելի մեծ պատիւ մը կ'ստանան օտարներէն:

ՊԱՐՏԷԶ

Մենք պարտէզ մը ունիմք ,
 Հոն կայ պէս պէս ծաղիկ .
 Վարդն է գեղեցիկ ,
 Այն ի՞նչ հոտ , անուշիկ :

Պտղատու շատ ծառեր ,
 Հայրըս ինքն է տնկեր .
 Որք գարնան մէջ ծաղկին ,
 Պտուղ տան ամառին :

Վարդի պէս կարմրցած ,
 Նուռ , խնձոր ու կեռաս .
 Ամենուն համն անուշ ,
 Մոռցանք տանձ , սալոր , նուշ :
 Կիրակի մը այգի ,

Հօրս ըսի զիս տանի .
Երբ հասնին խաղողներ ,
Այն հարուստ ողկոյզներ :

Հայրըս ինձի ըսաւ թէ ,
Կարդալըդ լաւ սովորէ .
Որ օգնես միշտ ինձի ,
Այս է պարտք որդեկի :

Ամեն օր խելօք եմ ,
Համարըս լաւ սերտեմ .
Կ'աշխատիմ ու գրեմ ,
Կեանքն այս է լաւ գիտեմ :

ՈՐՆ Է ԼԱԻ ՏՂԱՆ

Ո՞րն է լաւ տղան ,
Ում պատիւ կուտան .
Եւ սիրեն զանի ,
Իբրեւ պիտանի :

Այն տղայն միայն ,
Որ պարկեշտութեան ,
Պատկեր մ'է սիրուն ,
Հաճոյ ամենուն :

Այն տղան միայն ,
Որ աշխատութեան
Ժամերն անդադար ,
Կ'աշխատի յօժար :

Այն տղան միայն ,
Յետ աշխատութեան ,
Դաշտ պարտէզ կ'երթայ ,
Պարէ կը խայտայ :

Այն է լաւ տղան ,
Ում պատիւ կուտան .
Եւ սիրեն զանի ,
Իբրեւ պիտանի :

ՇԱՔԱՐԻ ԿՏՈՐ ՄԸ

Սաթինիկ վեց տարեկան էր եւ շաքարը
չատ կը սիրէր :

Օր մը իր մայրը զինքն առաւ եւ պտըտելու
տարաւ :

Սաթինիկ ձեռքն ունէր փոքրիկ զամբիւղ մը
որոյ մէջ կար շաքարի կտոր մը

Երբ ճամբէն կ'երթային , տեսան որ կոյր աղ-
քատ մը քարին վրայ նստած էր :

«Մայրիկ , ըսաւ Սաթինիկ , այս խեղճ կոյրին
բան մը տալ կ'ուզէի» :

Մայրն , որ հարուստ ու բարեսիրտ կին մ'էր ,
հինգնոց մը տուաւ Սաթինիկին որ աղքատին տայ
եւ գոհ լինի :

Աղքատը երբ Սաթինիկի ոտքին ձայնը լսեց
որ իրեն կուգար , բարձր ձայնով ըսաւ .

—«Աղջիկս, Աստուած օրհնէ եւ պահէ զքեզ, որ ինծի պէս խեղճ աղքատին ողորմութիւն կուտաս » :

Սաթինիկ իր մօրը քով դարձաւ եւ անոր հարցուց .

«Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ այս աղքատը»:

—Աղջիկս, կարծեց թէ իրօք դու ես ողորմութիւն տուողը :

—Ի՞նչ ըսել է ողորմութիւն :

—Երբ աղքատին օգնելու համար ունեցածէդ բան մը տաս, ողորմութիւն տուած կը լինիս » :

Սաթինիկ մտածելով կ'երթար իւր մօրը հետ . յանկարծ Սաթինիկ ետ դարձաւ եւ աղքատին կողմն վաղեց եւ շաքարին կտորն անոր տալով .

«Բարի մարդ, ըսաւ, երբ մեծնամ՝ եւ ըստակ ունենամ, քեզի պիտի տամ, բայց հիմա պզտիկ եմ, մինակ այս շաքարի կտորը ունիմ, այն ալ քեզի կուտամ որովհետեւ խեղճ ես» :

Աղքատը խնդաց քթին տակէն, սրտանց աղօթեց որ Աստուած անոր երկար օրեր տայ եւ երջանիկ ընէ :

ՋԱՊԷԼ ԵՒ ՏԱՆ ՄԵԾ ՇՈՒՆԸ

Ջապէլ և եղբարքը իրենց ծնողաց հետ ըզբօսավայր մը դացած էին, ուր տեղէն կ'անցնէր տարեւոր ծառերու մէջէն կլկլացող առուակ մը։ Ջապէլի հայրն ու մայրն առուակէն հեռու գեղեցիկ մարդագետնին վրայ դորդ մը փռելով նստան և իրենց որդւոց ալ հրաման ըրին որ իրենց մօտ խաղան։

Արչակ և Լեւոն, Ջապէլի եղբայրները մեծ ուրախութեան մէջ էին, բայց չէին ուզեր որ փոքրիկ քոյրերնին եւս իրենց հետ խաղայ։ Ջապէլ ալ չէր ուզեր բաժնուիլ անոնցմէ։

Սակայն փոքրիկ աղջիկը երբ տեսաւ որ իրեն եղբայրներն չեն հաճիր որ իրենց հետ խաղայ, ինքն՝ իւր պէպէին առաւ եւ ծառի մը տակ նստելով սկսաւ առանձին զբօսնուլ։

Արշակ եւ Լեւոն գոհ էին որ իրենց քոյրը ծառի մը տակ նստած՝ ինքնին կը զուարճանար եւ իրենք անհոգ կերպով կը խաղային :

Զապէլ ծարաւած լինելով , կարծեց թէ պէ-
պէքն ալ ջուր կ'ուզէ , ուստի կամաց մը առուակին
եզերքը երթալով , ծռեցաւ որ ջուր խմցնէ անոր ,
բայց ի՛նչ դժբաղդութիւն , այնչափ ծռեցաւ որ
ոտքն սահելով առուակին մէջ ինկաւ . իրենց տան
մեծ շունը՝ որ փոքրիկ Զապէլէն չէր զատուեր ,
զայս տեսնելով , ջուրը նետուեցաւ եւ անոր հան-
դերձներէն խածնելով եզերքը քաշեց , եւ սկսաւ
հաչել : Զապէլ վախէն մարած , աչքերը չէր բաց-
ուեր . իսկ Արշակ եւ Լեւոն խաղալէն յոգնած՝ ծա-
ռին տակ եկան հանգչելու . բայց զարմացմամբ
տեսան որ իրենց քոյրը հոն չէր . սկսան փն-
տըռել , եւ շունին ձայնը լսելով դէպի անոր կողմը
վազեցին . տղայոց այս շփոթութենէն ծնողքն ալ
իրար անցած՝ անոնց ետեւէն դացին . եւ ի՛նչ
տեսնեն , Զապէլ մարած , ոտքերը ջուրին մէջ ,
կիսամեռ պառկած էր :

Ամենն ալ տխուր էին , Արշակ եւ Լեւոն ի-
րենց յանցաւոր ըլլալն զգացին եւ զղջացին . իսկ
հայրը ու մայրը պէտք եղած դարմանը ընելով ,
իրենց աղջիկն վտանգէն ազատեցին :

Զապէլ , այսօր բարի աղջիկ մը եղած , իրենց
ծնողաց կ'օգնէ , տանը ծառայութիւնները ընե-
լով եւ անոնց հրամանաւը շարժելով :

Տղայք, պէտք է որ իրենց ընկերներն կամ եղբարքը, առանձին չթողուն որ եւ է պարագայի մէջ, եւ միշտ իրարու հետ սիրով վարուին իրենց ծնողաց հնազանդ ըլլալով:

ՓՈՔՐԻԿ ԱՂՋԻԿԸ ԵՒ ՊՋՏԻԿ ԿԱՏՈՒՆ

Ժամանակաւ պղտիկ աղջիկ մը պարտիղին մէջ նստած էր. պարտիղին դրանք մօտ շատ սիրուն պղտիկ կատու մը կար:

Փոքրիկ աղջիկը պղտիկ կատուն կանչեց «Մինէ, Մինէ, եկու, Մինէ» ըսելով:

Մինէն եկաւ փոքրիկ աղջկան քով, անոր հետ խաղաց, քծնեցաւ, մռ, մռ, մռ, ընելով:

Փոքրիկ աղջիկը դո՛հ էր Մինէին հետ խաղալէն եւ զանի կը շոյէր:

Իրարու բարեկամ էին այն ժամանակ եւ զիրար կը սիրէին:

Բայց փոքրիկ աղջիկը չարացաւ եւ փոքրիկ կատուին պոչէն քաշեց:

Այն ատեն Մինէ բարկանալով մէյ մ'ալ

մո , մո , չըբաւ , բայց փիֆ , փիֆ ընելով ճան-
կեց փոքրիկ աղջկան ձեռքը :

Այլ եւս բարեկամ չէին եւ զիրար չէին սիրեր :

Պղտիկ կատուն ալ չուզեց խաղալ փոքրիկ
աղջկան հետ եւ թողուց գնաց :

Փոքրիկ աղջիկն ալ միայնակ մնաց :

Զարեհը բնաւ բարեկամ չունին :

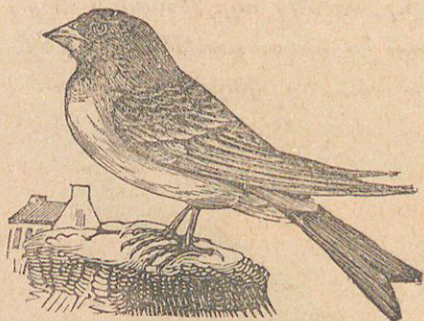

Ծ Ի Ծ Ե Ռ Ն Ի Կ

Մարտն անցաւ , հասաւ ապրիլ գեղեցիկ ,
Հեռու աշխարհքէ եկաւ ծիծեռնիկ ,
Բարով դուն եկար , գարնան կարապետ ,
Բոյն շինողներուն ամենէն վարպետ :

Կըռունկը թըռաւ , գնաց վերեւէն ,
Սոխակն ալ փախաւ մեր պարտէզներէն ,
Մէկ դու մնացիր ճնճղուկներու հետ ,
Սիրուն ծիծեռնիկ , գարնան կարապետ :

Պատուհանիս մօտ շինէ քու բոյնը ,
 Անուշ ճռուողով երգէ գարունը ,
 Ածէ՛ ձու , հանէ՛ գեղեցիկ ձագեր ,
 Մնացիր մեր մօտ մինչեւ Սեպտեմբեր :

Բ Ո Յ Ն Ը

Բարձր ծխանի մը վրայ թռչուններու բոյն
 մը կար , որոյ մէջ ալ չորս պղտիկ հաւկիթներ :
 Այս փոքրիկ հաւկիթներն բացուեր էին եւ անոնց
 մէջէն չորս հատ անփետուր թռչնիկներ ելեր էին :

Բայց մայրը փետուրներ ունէր , եւ թռչնիկ-
 ներն իր թեւերուն տակը կը տաքցունէր :

Եւ երբ մայրը զանոնք կը տաքցունէր ,
 հայրը կ'երթար անոնց կերակուր բերելու :

Յետոյ երբ թռչնիկները մեծցան , փետուրնին
 բուսաւ , մայրիկն ալ ելաւ հայրիկին օգնելու որ
 միասին կերակուր փնտռեն :

Բայց թռչնիկներուն թեւերը դեռ պզտիկ էին. չէին կրնար թռիլ, անոր համար մայրիկն ըսաւ անոնց, ֆուի, ֆուի, ֆուի, որ ըսեւ է « իմ զաւակներս, իմ փոքրիկ սիրականներս, տունէն մ'եւնէք, այսինքն ձեր բոյնէն մի' հեռանաք »:

Բայց երբոր մայրիկը թռաւ գնաց, թռչնիկներէն մէկը հնազանդութիւն չըրաւ, բոյնէն դուրս ելնել ուզեց, մինչեւ ծայրը հասաւ:

Ա՛խ, անմեղ թռչնիկ, հիմա վար պիտի իյնայ . . . ահա կ'իյնայ . . . ինկա՛ւ ծխանին մէջ եւ այրեցաւ:

Եւ երբ հայրն ու մայրը ետ դարձան, բոյնին մէջ մինակ երեք հատ թռչնիկ գտան:

Եւ այս երեք թռչնիկներն սկսան ճվճըվալ, եւ ըսել կ'ուզէին թէ « մեր եղբայրը կորաւ, ծըխանին մէջ գլորեցաւ »:

Այն ատեն հայր, մայր ու երեք թռչնիկներ շատ շատ ցաւեցան:

Ինչու որ մէկուն անհնազանդութիւնը բոլոր ընտանիքին դժբաղդութիւն կը բերէ:

ՅՈՐԵՆԻ ՀԱՍԿԵՐԸ

Փոքրիկ տղայ մ'էր Վահան, երբ իր հօրը հետ դաշտն ելաւ :

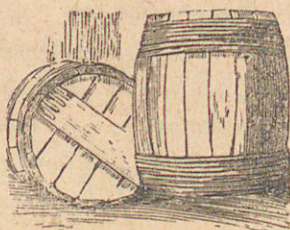
Իր հայրը հողագործ էր եւ կը նայէր թէ ցորենները հասունցե՞ր են :

Վահան ըսաւ . հայրիկ, տե՛ս, ցորենի բուներ կան, որ ծռած են եւ կան որ չի՛ւ չիտակ բարձր կը կենան . կ'երեւի թէ այն բուներն որ չիտակ են՝ լաւ հասկեր ունին, իսկ անոնք որ ծռած են՝ լաւ հասկեր չունին :

Հայրը շուտ մը երկու հասկ կտրեց եւ իր որդւոյն ըսաւ .

Նայէ, զաւակս, նայէ եւ տե՛ս . այս հասկն որ համեստութեամբ գլուխ կը ծռէր, ցորենի հատիկներով լեցուն է եւ ընդհակառակն այն որ դուռը ծռամբ գլուխը կը բարձրացնէր, բոլորովին պարապ է :

Նոյնպէս անխելք մարդիկներ գողողութեամբ
կը պարծին եւ բարձր երեւնալ կ'ուզեն. իսկ գի-
տուն մարդիկ համեստութեամբ պարծենալէ
կը զգուշանան :

ԵՐԿՈՒ ՏԱԿԱՌ

Երկու տակառ
Մէկտեղ ելան ճանապարհ ,
Մէկը պարապ
Միւսոյն մէջ լի՝ գինի կար ,
Սա անխռով
Ինք իր վրայ գլորուելով ,
Առաջ կ'երթար
Լռիկ մնջիկ իւր ճամբով .
Իսկ միւսն ըսես ,
Խելք թռուցած խելի պէս
Յատկըտելով
Կը շառաչէր գելի պէս .
Անցնող դարձող
Մե՛ծ կրելով սրտադող ,

Մէկդի քաշուած՝
 Հեռուանց էին նկատող .
 Բայց ընդունայն ,
 Զո՛ւր տակառին մեծ էր ձայն ,
 Երբոր չէր նա
 Միւսին պէս լի՝ պատուական :
 Ով իւր բանին վրայ մեծ մեծ կը ջարդէ ,
 Յայտնի է որ նորա գլուխ դատարկ է .
 Մարդու պէս մարդ անո՛ր ըսել կը վայելէ
 Որ միշտ սակաւ խօսի եւ շատ կը գործէ :
 Եւ առանց ձայնի
 Գործն յառաջ կը տանի :

ԱԳՌԱԻԸ ԵՒ ԿՈՒԺԸ

Ագռաւը շատ ծարաւի էր , վաղեց կուժի մը քով , որուն մէջէն ջուր խմէ :

Իրաւ կուժին մէջ ջուր կար , բայց այնչափ քիչ էր որ , շատ աշխատելէ վերջ հազիւ կրցաւ կտուցին ծայրը ջուրին հասցնել :

«Յուսահատելու չէ» ըսաւ ինքն իրեն . «Ով որ կամք ընէ , հնարք մը կը գտնէ» :

Ագռաւը մանր քար մը առաւ , կուժին մէջ նետեց , հատ մը եւս , հատ մ'ալ ետեւէն , քարե-

ըը ջուրին տակը կ'երթային, իսկ ջուրը վեր կ'երնէր :

Հարկ չեղաւ շատ քար ձգելու, աշխատութիւնը պոսակուեցաւ, եւ հանգիստ սկսաւ խմել ջուրը. թէ որ այս խելքը չընէր, ջուրին հասնելիք չունէր :

Շատ անգամ դժուար երեւցած գործ մը կը դիւրանայ աշխատութեան եւ հնարամտութեան առջև, ԱՅՆՊԷՍ ԶԷ՝ ՏՂԱՔՍ :

ԵՐԿՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

Վահան եւ Գէորգ զիրար շատ կը սիրէին եւ միշտ միասին կը պտըտէին :

Օր մը գեղեցիկ ծաղիկներով զարդարուած պարտէզ մը գնացին, որ տեսակ տեսակ եւ գոյնզգոյն ծաղիկներով զարդարուած էր :

Գէորգ ընկերոջը ըսաւ. Վահան, տե՛ս, սա կարմիր վարդը, որ գետնի վրայ եղած գեղին, կապոյտ, սպիտակ, թուխ եւ մանիչակագոյն ծաղիկներուն վրայ հպարտութեամբ կը նայի եւ իր անուշ հոտովը մարդիկ իրեն կը քաշէ :

Է՛հ, պատասխանեց Գէորգ, վարդն իր հոտով եւ տեսքով մարդիկ իրեն կը մօտեցնէ, իսկ

սա միջատներն ալ գետնի ծաղիկներուն վրան
թռչտելով եւ բզզալով ըսել կ'ուզեն թէ՛ գե-
տինը զարդարող ծաղիկներն ալ մի՛ մոռնայք :

Տե՛ս , սա ի՛նչ սիրուն կենդանի մ'է , տե՛ս ,
ի՛նչ գեղեցիկ գոյն ունի եւ կը փայլի ոսկւոյ
նման :

Վահան , զայս որ լսեց , մեղուին ետեւէն վա-
զել սկսաւ եւ ուզեց զայն բռնել :

Մեղուն ծաղիէ՛ ծաղիկ թռչտելէ վերջ յոգ-
նեցաւ եւ Վահան ուրախութեամբ բռնեց խեղճ
միջատը՝ որ ծաղկանց հիւթը քաղելու եւ մեղր
շինելու համար մտած էր պարտիզին մէջ եւ բզզ-
ալով , տղտղալով կ'աշխատէր :

Խեղճ մեղուն ջանաց փախչիլ Վահանին ձեռ-
քէն եւ տեսնելով որ աղատելիք չունի , իր խայ-
թիչ զէնքն հանեց եւ այնպէս խոցեց Վահանին
ձեռքն որ լալով վազեց իւր մօր վրայ եւ մայրն
անմիջապէս ցեխ դնելով խայթուած տեղը ,
ձեռքը կապեց եւ հետեւեալ խրատը տուաւ :

Տղաքս , ամեն ոսկեգոյն եւ փայլուն երեւ-
ցած բաներու ետեւէ մի՛ ըլլաք , վասն զի վտան-
գը շատ անգամ իր փայլուն գոյնովը կը հրա-
պուրէ եւ կը մնասէ ձեզ . ուստի լաւ խորհեցէք
առաջ , մանաւանդ ձեզ անծանօթ եղող որ եւ է
առարկայի վրայ , եւ անմիջապէս մի՛ մօտենայք ,
հաստատուն եղիք ծանօթին եւ խիստ զգոյշ ան-
ծանօթին . առանց խորհրդի բան մի՛ ընէք , ո-
րովհետեւ կը մնասուիք :

ԵՐԿՈՒ ԱՅԾԵՐ

Ամայի լեռան մը վրայ երկու այծ իրարու դէմ ելան նեղ ճամբու (կապանի) մը վրայ:

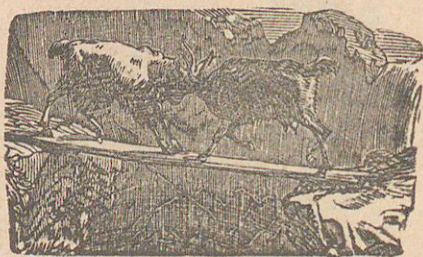
Ճանապարհին մէկ կողմը ժայռ էր ահագին բարձրութեամբ, միւս կողմն ալ խորունկ ու խաւար անդունդ էր. ճանապարհն ալ այնչափ նեղ էր, որ ոչ իրարու քովէ կրնային անցնիլ և ոչ ալ երեսնին դարձունել ու ետ երթալ:

Այծերը ի՞նչ ըրին կը կարծէք:

Մին մեծ զգուշութեամբ պառկեցաւ նեղ ճանապարհին վրայ եւ կռնակը ժայռին կրթնցուց, միւսն ալ կամացուկ մը անոր վրայէն քալելով անցաւ անդիի կողմը:

Պառկող այծն ալ պառկած տեղէն ելաւ

կանգնեցաւ ողջ եւ անվնաս, եւ ալ կրնար ուղածին պէս ժայռէ ժայռ ցատկել եւ լեռներու անուշ խոտերը վայելել:

Ուրիշ երկու այծ ալ դաշտը ձգելով՝ լեռն ի վեր պտըտելու ելեր էին. կ'երթան կ'երթան, վազող առուի մը երկու եզերքը իրար կը դըտնեն. ծառ մը ինկած էր առուին վրայ, և կամուրջ դարձեր էր մէկ կողմէն մինչեւ միւս կողմը:

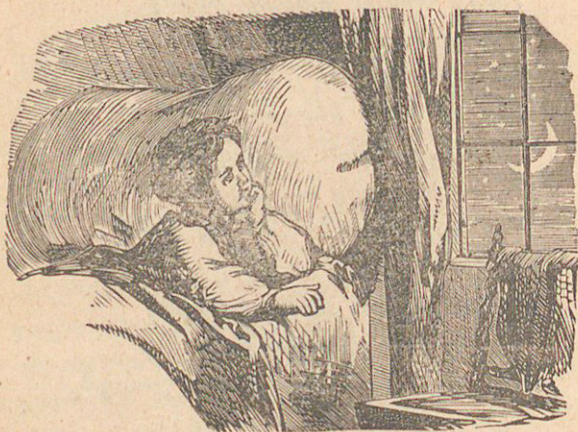
Այծերը իրարու երես նայեցան, եւ իւրաքանչիւրը կ'ուզէր որ առաջ ինքն անցնի:

Պահ մը ոտքերնին ծառին վրայ դրած կեցան եւ երկուքն ալ կը նայէին որ միւսը ետ քաշուի. բայց երկուքին մէկն ալ ետ չկեցաւ, եւ վերջապէս նեղ կամուրջին մէջ տեղը իրարու դէմ՝ եկան:

Սկսան իրենց եղջիւրով զիրար հրել, ու այնչափ կռուեցան որ վերջապէս ոտքերնին սահելով՝ երկուքն ալ առուին մէջ ինկան, եւ ջուրն առաւ տարաւ զանոնք:

Երկուքն ալ կրնային ազատիլ, եթէ ժամանակին մէկը զիջում ընէր:

Տղաքս, պէտք է սովբիլ ի հարկին զիջում ընել իրարու:

ԲԱՐԻ ՏՂՈՒՆ

ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԵՐԳԸ

Քանի՛ սիրտս շնորհակալ
Պարտի լինեւ Արարչէն ,
Որ զիս ազատ այս գիշեր ալ
Պահեց բոլոր վտանգէն :

Աստուած բարի տղաքները
Միշտ անդադար կը սիրէ :
Եւ իր անբաւ օրհնութիւնը
Անոնց վրայ կը ղրկէ :

Բարի տղայն պարտի սիրել
Իրեն քաղցրիկ ծնողքը ,
Եւ շարունակ ի գործ դնել
Անոնց ամեն պատուէրը :

Բարի տղայն պարտի սիրել
Գորովալից իւր Ազգը,
Անոր համար միշտ նուիրել
Ինչ որ ունի իւր ձեռքը,

Բարի տղայն պարտի սիրել
Իր եղբայրը ու քոյրը,
Բարիք յաւէտ անոնց ընել
Պիտի լինի իւր իղձը:

Բարի տղայն պարտի սիրել
Բոլոր իւր ընկերները,
Միշտ շարունակ զանոնք յարգել
Պիտի լինի իւր պարտքը:

Բարի տղայն լուռ կը կենայ
Ի զուր տեղը չի պոռար.
Իրեն գթոտ ծնողացը
Նեղութիւն բնաւ չը տար:

Բարի տղայն միշտ կը խորհի
Սիրել զԱստուած եւ յարգել
Իր ծնողքն եւ ընկերը,
Անոնց բարիք միշտ ընել:

Ս Ե Ր Ո Վ Բ Է

Սերովբէ երբ դպրոցէն ելաւ, շատ բան չէր գիտեր, անոր համար մեծ դժուարութիւններ քաշեց իւր առեւտուրի գործերուն մէջ. բայց իւր վեհանձն բնութիւնը եւ ազգակցաց վրայ ունեցած սէրը ոչ միայն զինքը խիստ հարուստ ըրին, այլ եւ մեծ գովեստներու արժանի:

Սերովբէ տաան եւ վեց տարեկան հասակին մէջ դպրոցէն ելնելով գործի մտաւ: Երբ բաւական դրամ չահեցաւ, լաւագոյն համարեց առանձին գործ մը բռնել, ուստի երբ տեսաւ որ իր հայրենեաց մէջ չպիտի կրնայ հարկ եղած գործին ձեռնարկել, ծնողացն եւ ազգականացն հաւանութեամբ օտար երկիր պանդխտեցաւ:

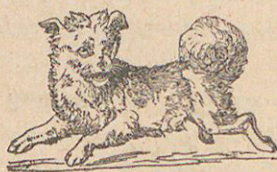
Հեռու քաղաք մը գնաց, կրպակ մը բացաւ, և հոն իւր քաղցր խոհեմ և գործունեայ բնաւորութեամբ յաճախորդներ շահելով, իւր դրամագլուխն աւելցուց և ուրիշ գործի մ'ալ ձեռք զարկաւ:

Այն ատեն դրեց իւր ծնողաց, որ իւր ազգակիցներէն այն որ քիչ շատ դրամ շահած է եւ կամ ունի, ելնէ իրեն գայ:

Անոնք ալ իւր հօրեղբօր որդին զրկեցին փոքրիկ դրամագլխով մը: Սերովբէ իւր հօրեղբօր որդւոյն յանձնեց իւր հին կրպակն, իրեն ընկեր ընելով, եւ նորա դրամագլխով ալ իր նոր գործն յառաջացուց եւ հետզհետէ իւր ազգակիցները հրաւիրեց, որպէս զի իրենց ունեցած դրամներն առնուն գան:

Սերովբէ ամենն ալ դործի վարժեցուց եւ իրեն ընկեր ըրաւ, որք մեծապէս շահեցան, բայց ինքն ամենէն աւելի վաստակեցաւ, որովհետեւ ամենուն հետ առանձին ընկեր լինելուն շահաբաժին կ'առնէր իւրաքանչիւրէն:

Սերովբէ կ'ըսէր ստէպ. ինչ կը հասկնան այն վաճառականք որոնք իրենց քով միշտ իբր ծառայ կը պահեն աշխատաւոր անձինք՝ հինգ, տասը տարի եւ բնաւ չեն կամիր որ անոնք ալ վաճառականական առանձին ճիւղերու մէջ յառաջանան եւ այսպէս աշխատաւորներն քաջալերուին. զի հաւատարիմ աշխատող մը, երբ տեսնէ որ իւր ապագայն սահմանափակ է, եւ թէ ինք միշտ ծառայութեան տաժանելի լուծէն չպիտի ազատի, անոնցմէ շատերը բնականաբար դոնէ քիչ հաւատարիմ եւ քիչ աշխատասէր կ'ըլլան եւ այս կը վնասէ նախ վաճառականութեան եւ յետոյ իրենց:

ԱՆՅՈՐԴՔ ԵՒ ՇՈՒՆՔ

Երկու հոգի իրիկուան դէմ
Տեղ մը ելեր կ'երթային,
Ուր հարկաւոր բանի վրայ
Կը խօսէին մէջերնին:

Մէկ մ'ալ յանկարծ՝ հա՛ռ ըրաւ
Տան մը դրանը տակէն
Խոշոր շուն մը դուրս ցատկեց,
Վրայ վազեց հաշեւէն.

Միւսն անդիէն ձայն ձգեց,
Ետեւէն մէկն ալ ելաւ,
Որն ալ փողոցն էր պառկած,
Իսկոյն տեղէն վեր թռաւ.

Վերջապէս մէկ ըսպէի մէջ
Այնքան շուն դուրս թափեցան,
Մանր ու խոշոր՝ որ չներով
Բոլոր ճամբան լըցուեցաւ:

Մարդկանց մէկուն կիրքն ելաւ,
Դարձաւ դէպ այն շներուն,
Վար ծռեցաւ որ առնու
Քար մը նետէ գլխընուն:

«Թող տուր, եղբայր, բան չունի՞ս՝
Ըսաւ նորա ընկերը,
Մեղք չէ՞ ձեռքիդ՝ որ քարով
Վարես դու այդ լիրբերը.

Շուն ըսածդ խրատելուն

Ամենէն լաւ հնարքը,

Անոր երես չըտալն է.

Ձը գիտես՞ շան բարքն ու վարքը»:

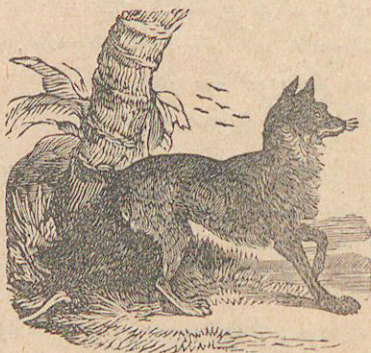
Իրաւ, հազիւ տասը քայլ

Մարդիկն առաջ որ գնացին,

Շներն իրար նայելով՝

Ձայներնին ալ կտրեցին:

Այսպիսի են ահաւասիկ
 Չարախօսներն ամեն տեղ ,
 Ինչ ալ տեսնեն լաւ ու նոր՝
 Պէտք է հաջեն ունայն տեղ :
 Դուն քու ճամբէդ անխոտոր՝
 Ըրէ հանդարտ ըզբարին .
 Թող որ չները հաջեն ,
 Հաջեն հաջեն՝ կը դադրին :

ԱՂՈՒՔՍՆ ՈՒ ԱՅԾԸ

Աղուէսին խորամանկութիւնը չգիտցող չկայ ,
 եւ ամենքն ասոր հաւատացեր են , բայց մինակ
 այծն է մնացեր չհաւատացող :

Ամառուան մէջ խիստ տաք ատեն երբոր բո-
 լոր ակերն ու առունները ցամքեր էին , աղուէսին
 մէկն ի զուր չորս կողմ ինկեր խմելու ջուր կը
 փնտռէր . մինչեւ անգամ ագարակէ մը ներս մը-
 տաւ կամացուկ մը , բայց շունը տեսաւ հոն , ա-
 նոր համար ածապարանօք ձգեց փախաւ անկէ :

Վերջապէս միտքն եկաւ որ ագարակին մօտը
գաշտի մը մէջ տեղուանքը հին ջրհոր մը կար ,
վազեց հոն գնաց , բայց նայեցաւ որ ջուրը շատ
վար էր :

Շատ աշխատեցաւ որ ջուրին հասնի . վերջա-
պէս գլորեցաւ , գլխի վայր ինկաւ ջրհորին մէջ :

Շատ վախցաւ , բայց շատ չմտասուեցաւ ,
որովհետեւ ջուրը խորունկ չէր եւ ուղածին պէս
աղւոր մը խմեց :

Երբոր ծարաւն անցաւ , գուրս ելնել ուզեց ,
բայց հորին բոլորտիքը պատի պէս շիտակ լինե-

լուն, ետեւի ոտքերուն վրայ ելնելով, կայնելով իսկ՝ դարձեալ կէս ճամբան չէր հասներ հորին բերանը մօտենալու, ուստի եւ հոն բանտարկեալ մնաց:

Հետեւեալ առտուն այժ մը եկաւ եւ ջրին մէջ աղուէսը տեսնելով հարցուց. «Ղուրն աղէկ է»:

«Մի հարցունե՛ր», ըսաւ աղուէսը. «ի՞նչ կեցեր ես, վար ի՛ջիր. այնչափ աղէկ է որ չեմ կրնար դիմանալ. կը խմեմ ու կը խմեմ, չեմ կշտանար»:

Մէկէն վար նետուեցաւ երկայն մօրուքը, բայց վար իջաւ չիջաւ, իսկոյն աղուէսն անոր կռնակը ցատկեց եւ շուտ մը դուրս ելաւ. Անգամ մ'որ հորին բերանը հասաւ. ետին դարձաւ եւ ըսաւ. «Ծնորհակալ եմ, մնաս բարով»:

Անմիտ այժը՝ շուտով հասկցաւ որ շատ խենդութիւն է ըրեր ու խորամանկ աղուէսին հաւտացեր է:

Մի՛ վստահիք անոնց՝ որոնց նենգաւոր եւ անձնասէր ըլլալը ճանչցուած է:

ՏՂԱՅՆ ԵՒ ՍԱԼՈՐՆԵՐԸ

Մարդուն մեկը տակառ մը լեցուն սալոր գլուխն առած՝ ծախելու կը տանէր. ճամբան քանի մը հատ թափեցաւ գետինն ինկաւ:

Մարդը չտեսաւ թափիլը, և կը քալէր կ'եր-

Թար . բայց տղայ մը տեսաւ սալորներուն Թափիլը , եւ Ժողովեց :

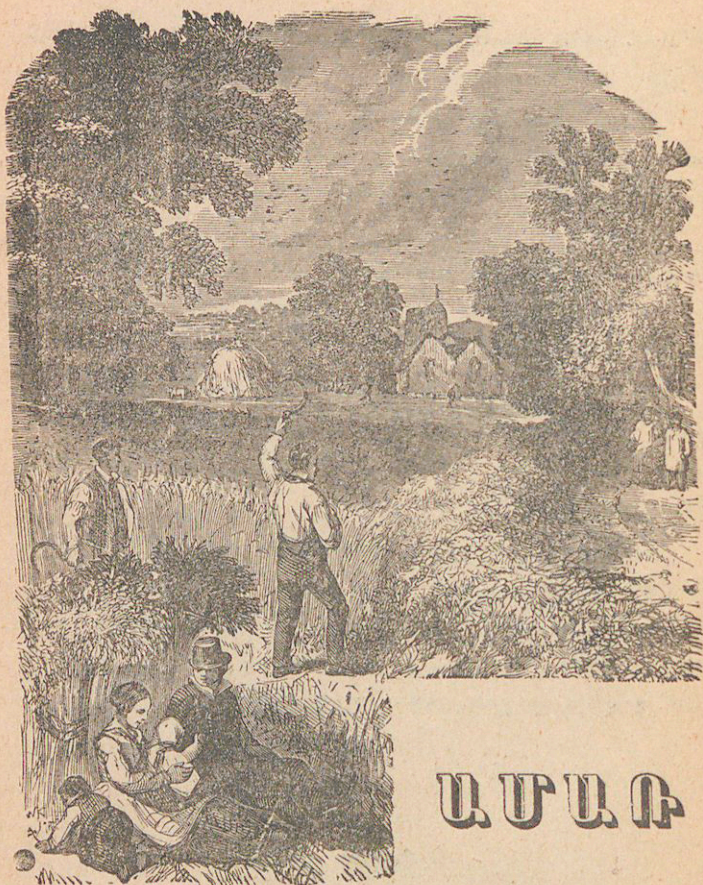
«Ինձ նայէ» , պոռաց մարդուն , մարդն ալ անոր ձայնը լսելով դարձաւ ետ , եւ կեցաւ . տղայն ալ բերաւ սալորներն անոր տուաւ :

Մարդը «Հնորհակալ եմ» ըսաւ , սալորներն առաւ եւ սակառը գետինը դնելով «Հիմա հաւնածդ մէջէն առ» ըսաւ , «որովհետեւ պարկեշտ տղայ մ'ես դուն» :

Երբ մարդն ելաւ գնաց , տղայ մը եկաւ տըղուն քով եւ ըսաւ . «Ինչո՞ւ սալորներուն ամենն ալ չպահեցիր . հիմա քանի մը հատ ալ ինձ կուտայիր» :

«Չէ' , չէ' ,» պատասխանեց տղայն , «եթէ կ'ուզես այս սալորն ա'ռ , որովհետեւ իմն է եւ կրնամ տալ . եթէ իմն չեղած բանն առնեմ կամ քեզի տամ , գողութիւն ըրած կ'ըլլամ , ուստի չեմ ուզեր որ լաւ անունս կոտորի» :

Ա Մ Ա Ռ

Արսէն, Սմբատ, Արամ, Լեւոն, Հարպիկ,
Մաթակ, Տիգրան եւ Ատովմ դաշտը դացին հըն-
ձուած հասկերէն որայ (սէւեք) կապելու:

Ամենքն ալ մեծ աշխուժիւ աշխատութեան
սկսան, բայց շուտով յոգնեցան եւ քրտնեցան:

Տիգրան պոռաց. «Ահ, որչափ տաք է ամառը, տես, ինչպէս քրտնեցանք, երանի թէ ամառ չըլլար»:

Ամառ չ'ըլլա՛ր, հարցուց Արսէն. այն ատեն ցորեն, գարի, գետնախնձոր, հաճար, վարսակ, եւ այլն պիտի ունենայի՞նք որով մենք զմեզ եւ մեր անասունները կերակրէինք. անշուշտ ո՛չ, եւ եթէ այս տաքութիւնը չլինէր, պիտի կարենայի՞նք այն համեղ պտուղներն՝ այսինքն գեղձը, ծիրանը, սերկեւիլը, խնձորը, տանձը, սաւորը, խաղողը, ձմերուկը, վարունգը, սեխը, կաղինը, շագանակը, ընկոյզը, թուղը, նուշը եւ այլն ժողովել:

Արամ եւ Լեւոն՝ որք այս խօսքերուն ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին, միաբերան գոչեցին. եղբայր Արսէն, այդչափ պտուղներու անուններն ի՞նչպէս յիշեցիր, երանի՛ թէ հիմա մէկ քանի տեսակ պտուղ ըլլար, ուտէինք ու մոռնայինք տաքն ու տապը:

Լաւ է որ այժմ չունիմք, ըսաւ Արսէն. եթէ ունենայինք եւ այս արեւու սաստիկ ջերմութեան եւ այս յոգնած վիճակնուս մէջ ուտէինք, տարակոյս չկար թէ ամենքս ալ կը հիւանդանայինք. ինչպէս որ շատ տղայք, եւ տղայամիտ չափահասներ, ինչպէս ըսաւ հայրս, իրենց ակնորժակին գերի կը լինին եւ գտած պտուղին կ'ուտեն, առանց նկատելու ժամանակն եւ իրենց վիճակը, այսպէս պարատլ տեղը շատ անգամ կը հիւանդանան եւ մինչեւ իսկ կը մեռնին:

Խոհեմ տղայք Արսէնի այս իմաստուն խը-
րատին հաւնեցան եւ տուն դառնալով իրենց
ծնողացը պատմեցին. անոնք ալ գովեցին Արսէնի
խելքը, եւ ըսին. — Մեծ մարդ է այն, երբ իւր
տղայութեան մէջ խոհեմութիւնը եւ բարւոյն հե-
տաքրքրութիւնը կը փայլեցնէ իրեն վրայ:

Ե Ր Գ Ա Շ Ն Ա Ն

Աշունը եկաւ, թափեցան տերեւք,
Ալ մի՛ վնտուեր դու մանուշակ ու վարդ,
Բնութիւնը տխուր, պարտէզը տրտում,
Չմեռուայ հոգն է մարդոցը սրտում:

Երախան փակուած մինակ սենեկում,
Պատուհանիցը պարտէզ է նայում,
Միտքը բերում է գարնան օրերը,
Մարդերի վրայ զուարթ խաղերը:

Մի՛ տրտմիր, տղայ, թող անցնի մարտը,
Նորէն կը բացուի նարկիզն ու վարդը,
Նորէն սոխակը պիտի դայ հանդէս,
Նորէն խաղալու դու կ'երթաս պարտէզ:

ԱՇՈՒՆ

Պարոն Արսէն, այսօր ալ եթէ կարելի է ինձ հետ ընկերացիր, ըսաւ Գրիգոր, երթամք պտոյտ մը ընեմք դաշտերը, պարտէզները, տեսնեմք ի՞նչ կայ:

Շատ լաւ, պատասխանեց Արսէն, բայց Տիգրանն ալ միասին առնումք:

Ուրախութեամբ դուչեց Գրիգոր, Տիգրան լաւ տղայ մ'է եւ իմ ալ բարեկամս է. այս ըսե-

լով՝ Տիգրանն իրենց ընկեր առին ու դէպի
դաշտը մեկնեցան :

Տիգրան տեսնելով որ դաշտ կ'երթան , Ար-
տէշին դառնալով զարմացմամբ հարցուց . բարե-
կամ , ո՞ւր կ'երթամք , դաշտը հնձուած ցորենի
հասկեր չկան որ որայ կապեմք , դոնէ պարտէզ
մը երթամք եւ քիչ մը զբօսնումք :

Երկու ընկեր համամտեցան Տիգրանին եւ
պարտէզ մը գացին , ուր գետինը ծածկուած
տեսան ծառերու գեղնած տերեւներով որ իրենց
աչքին լաւ տեսարան մը չէր ընծայեր , եւ ցուրտ
մեղմ հով մը մեծ շնկոց հասնելով անհամար տե-
րեւներ գետինը կը թափէր :

Ինչ գէշ եղանակ է , գոչեց Տիգրան , քիչ մը
ցուրտ եւ մեղմ հով մը , ծառերն իրենց զաբ-
դարանքէն զրկեր է :

Է՛հ , եղբայր Տիգրան , դու ալ ցուրտին , տա-
քին , հովին մէյմէկ պատճառ կը գտնես , միթէ
ամառն , այսչափ եւ ասկից սաստիկ հով եւ աչ-
նան սկիզբներն ասկից աւելի զով չէ՞ր եղած ,
ինչո՞ւ այն ատեն տերեւները չէին թափեր , ար-
դեօք զիտե՞ս պատճառը , որովհետեւ ծառերն
այն ատեն իրենց պարտքը չէին կատարած , ի-
րենց պտուղը չէին տուած եւ մենք դեռ պէտք
ունէինք անոնց շուքերուն :

Այն տերեւներն , որ պտուղներն արեւու
սաստիկ ջերմութենէն ծածկելու պաշտօն ու-
նէին , հիմայ լրացուցած են եւ ծառերն ալ ա-
նոնց ջուր տալէ դադրած , ուստի անոնք եւս

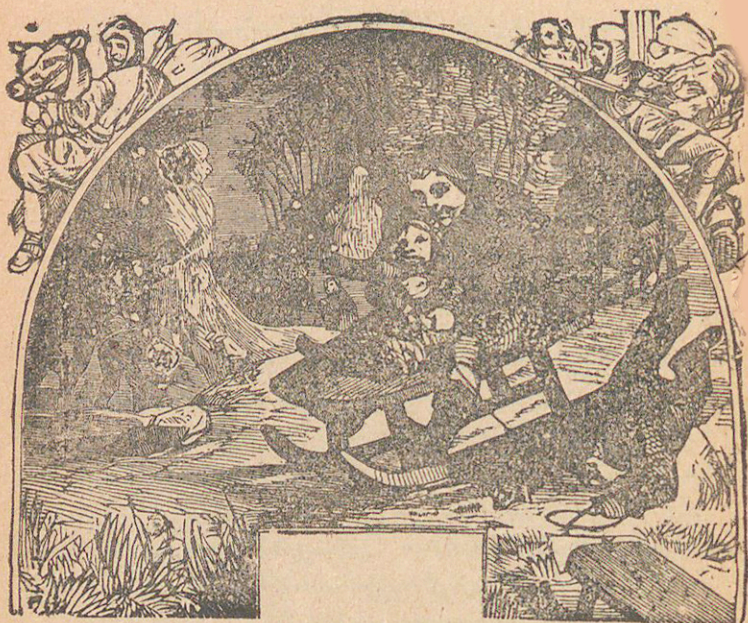
գեղներով գետին կ'իյնան եւ հողը կը պարարտացնեն :

Այսպէս ծառերը կը մերկանան իրենց զարդարանքներէն հանդստանալու եւ գարնան նորէն ծաղկելու , ինչպէս մենք կը հանեմք մեր հագուստներն եւ կը քնանամք վաղը նորէն աշխատելու համար , իսկ զով հովն եւ ծառերու այս վիճակը , կ'իմացնեն մեզ թէ ձմեռը մօտ է :

Իստախարակս ըսաւ թէ՝ Աշնան երկրագործք ցորենը կը կասեն եւ չաղացականին տանելով ալիւր կը շինեն , գարին , հաճարը , վարսակը , եգիպտացորենը , գետնախնձորը շտեմարանները կը լեցունեն , եւ ձմեռուան պաշար կ'ընեն , այգեկութք կը վերջանան , ինչպէս անցեալ կիրակի եղբօրս Ալարիկի հետ գնացինք այգիները եւ տեսնք այն զբօսալի աշխատութիւնը եւ կանանց գինի շինելու պատրաստութիւնը :

Եղբայր Արսէն , պատասխանեց Գրիգոր , երանի թէ այս եղանակին մէջ եւս պտուղներ հասնէին եւ մենք եւս պարտիզպանէն մի քանի տեսակ ծախու առնէինք եւ ուտէինք :

Այս եղանակին մէջ ստուգիւ նուռ , զղեար , ձիթապտուղ , պիստակ , նարինջ կը հասնի , բայց այս պարտիզին մէջ այն տեսակ պտղոց ծառերէն չկայ , բայց տունը չորցուցած պտուղներ ունիմք , կ'երթամք կ'ուտեմք , պատասխանեց Արսէն , եւ ամենքն ի միասին մեկնեցան պարտիզէն , ուրախ զուարթ երգելով :

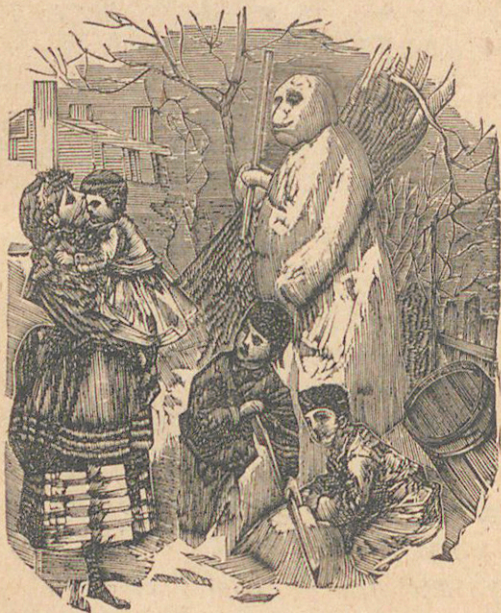

ՁՄԵՌ

Որչափ ուրախ կը լինին դաստիարակք, երբ տեսնեն որ իրենց աշակերտներն իրարու հետ համաձայնութեամբ ուրախ զուարթ կը խաղան եւ որչափ դոհ կ'ըլլան ծնողք, երբ իրենց որդիքը կը տեսնեն թէ՛ չար տղայոց հետ ընկեր եղած չեն :

Օր մը Արսէն, Ալպրիկ, Արամ, Լեւոն, Տիգրան, Միհրան, Գրիգոր, Սմբատ, Հարպիկ, Մաթակ, Սարգիս եւ Յարութիւն իրենց գրացի ընկերներովն ի միասին գացին եւ մօտակայ բլուրի վրայ ելան, անոնց հետ էր նաեւ Աշխէն պէպէտքովն :

Օգը շատ ցուրտ էր, ջուրերը սառած եւ գետինը ձիւնով ծածկուած, բայց ամենքն ալ ուրախ էին, որովհետեւ գիտէին թէ Արսէն երբ իրենց հետ էր, լաւ դրօսանք մը պիտի գտնէր :

Արսէն երբ բլուրին վրայ ելաւ , դարձաւ իր ընկերներուն ըսաւ . Տեսէ՛ք մեր տուններն այս տեղէն կ'երեւին , ուստի եկէ՛ք ձիւնէ պահապան մը շինեմք , գաղաններն ալ վախցնեմք :

Օ՛ն , դուք ձիւն ժողվեցէք , եղբարք , եւ ես ալ պէտք եղած ձեւը տամ :

Ամենքն սկսան աշխատիլ մեծ ջանքով եւ Արսէն կարողացաւ հսկայ մարդու մը կերպարանք տալ , այնպէս որ բոլոր ընկերներն սկսան ուրախութեան աղաղակներ արձակել , եւ ահոնցմէ միոյն առաջարկութեամբ ձեռքը դաւաղան մը տուին , եւ կուրծքին վրայ գրեցին , Ա.ՀԱ. ԳԻՒՂԻՍ ՊԱՆՈՍՏԱՆԸ :

Երբ ուրախութեամբ իրենց աշխատութեան արդիւնքը կը դիտէին , մէյ մ'ալ ձիւն սկսաւ դալ , այնպէս սաստիկ , որ ամենքն սկսան դըժգոհիլ :

Սակայն որչափ մխիթարուեցան , երբ Արսէն նկատել տուաւ իրենց թէ՛ տուններին խիստ մօտ է եւ երջանիկ պէտք է համարուին այն ճանապարհորդէն որ մի շուն ընկեր առած խիստ հեռուէն կուգայ :

Տիգրան , որ ստէպ հարցումներ կ'ընէր Արսէնի , ցուցնելով ճամբորդը , հարցուց խնդալով . եղբայր Արսէն , սա ձմեռն ալ դովէ , տե՛ս , բոլոր երկիրը սպիտակ սաւանով ծածկուած է եւ ճամբորդը ձիւնէն պիտի խղդուի :

Ե՛հ , ինչո՞ւ չգովեմ , եղբայր , աչնան գետինը ծածկող տերեւներն ո՞վ պիտի փտտեցնէ

եւ դարնան գեղեցկութիւնը ո՞վ պիտի պատ-
րաստէ , անշուշտ այս ձիւնն որ մեզ փրկաւ չունի ,
դալով ճամբորդին , անշուշտ նա գիտէ թէ ձը-
մեռը կուգայ . հետեւաբար լաւ մը պատասպա-
րուած է : Իսկ եթէ մենք կը մտնէք , տաքնալու
համար պէտք է կամ խաղամք և կամ վաղեմք . և
եթէ այսպէս չտաքնամք , կրակը շուտով կը
տաքցնէ զմեզ : Տիգրանին պատասխանին չսպա-
սեցին ընկերներն եւ « ճիշդ է , ճիշդ » պոռալով
ամենքն ի միասին վաղելով տուն դարձան , եւ
ձիւնը դադրելէ վերջն , սահնակ խաղալ
սկսան :

Ձ Ի Ի Ն

Երբ որ ձիւն կուգայ , ես կ'ուրախանամ ,
Որ դուրս պիտ' ելնեմ , սահնակ պիտ' խաղամ ,
Բայց տեղս ո՛րքան աղքատ տղայք կան ,
Որ տաք հագուստի կարօտ կը մնան :

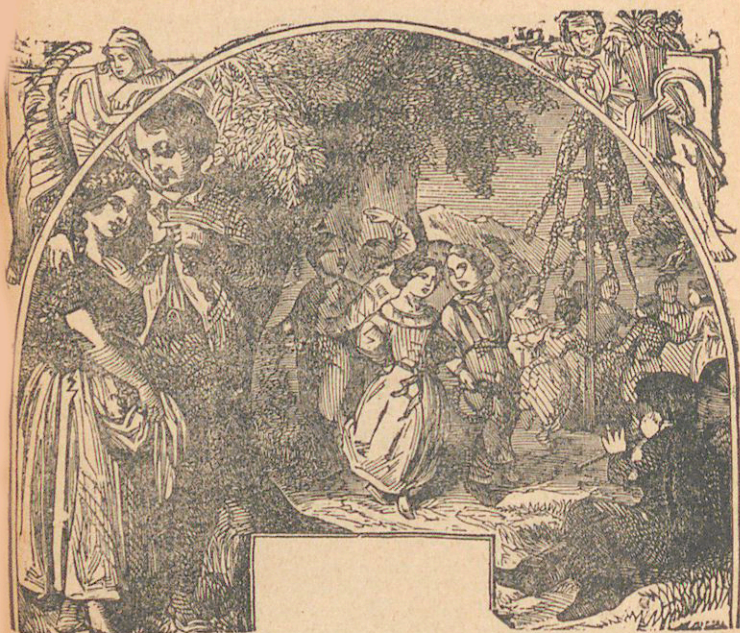

Ջ Մ Ե Ռ

Ջը գիտեմ՝ ինչո՞ւ ձմեռուայ օրը
 Կը յիշեմ ես միշտ Հայ եղբօրը ,
 Կըսեմ թէ , արդեօք չունի՞ նա կարիք (պէsf)
 Հաց , միս , եղ ու փայտ ունի՞ նա հերիք :

Ունի՞ տաք հալաւ , ունի՞ նա մուշտակ .
 Ամո՞ւր է տունը , կտուրը չէ՞ ծակ . . .
 Ու այսպէս ես միշտ ձմեռուայ օրը
 Միտքս կը բերեմ իմ Հայ եղբօրը :

ՔԱՐՈՒՆ

Ծառերը ծաղկիլ սկսած են, թռչնիկները երգել, ձիծեռնիկը եւ արագիլը նորէն կ'երեւին իրենց բոյներուն մօտ։

Օգը պարզ եւ մաքուր է. մարգագետինը ամբողջ կանաչ և կարմիր, դեղին, ճերմակ ծաղիկներ կը զարդարեն գետինը։ Ոսկեփայլ մեղուններ բըզ-ղալով ծաղիկներէն մեղր կը քաղեն։ Իսկ երկրագործը կը հերկէ երկիրը եւ պարտիզպանը պըտղատու ծառերը արմատախիլ կ'ընէ, ամառը արդիւնք առնելու յուսով։

Դաստիարակները եւ ձեր ծնողքն նոյնպէս
կ'աշխատին ձեզ համար, որպէս զի ապագային
օգտակար լինիք եւ պտղատու ծառոց կամ բա-
րեբեր երկրի նման արդիւնք տաք:

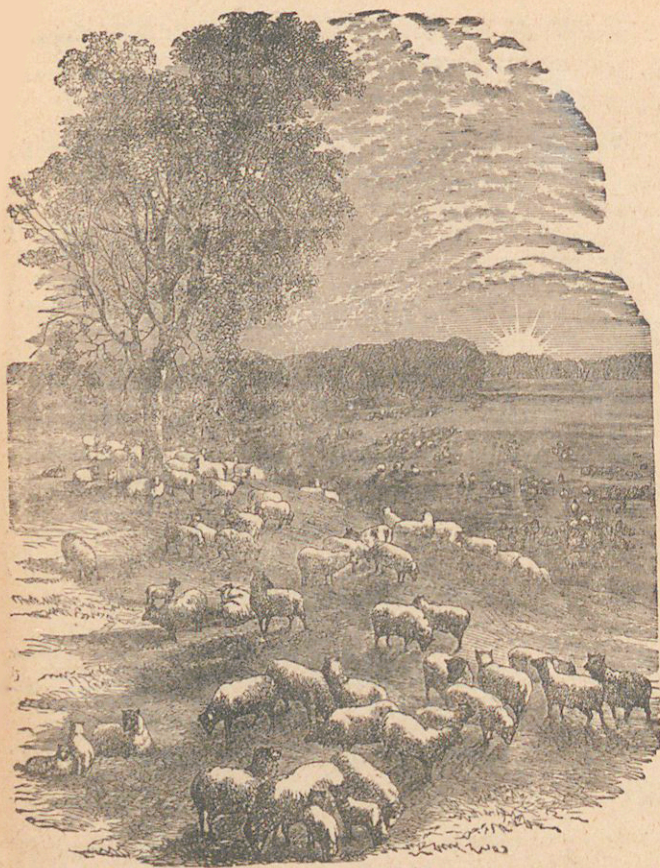
Որովհետեւ դուք տղայ էք դեռ, ձեր արդի-
տարիքը ձեր կենաց գարունն է, հիմայ կրնաք
մշակել ձեր միտքը եւ շատ օգուտ քաղել, երբ
աշխատիք պատրաստել ձեր դասերը:

Կարօտ ենք տեսքիդ, աննըման գարուն,
Շո՛ւտ արի մեզի, բե՛ր ծաղիկ սիրուն.
Բե՛ր պայծառ արեւ, բե՛ր մեզ տաք օրեր,
Ճըռւողող թռչուն, բե՛ր կանանչ դաշտեր:

Բա՛ց մեր դռներն, բա՛ց մեր պատուհան,
Թո՛ղ բացուին ծաղկին, մեխակ եւ շուշան.
Փակուած սենեակէն ելնեմք, ազատուինք,
Կանանչ դաշտ երթանք, խաղանք գլորուինք:

ԱՐԵՒ

Ժրագլուխ գիւղացին Մարիամ իւր զաւակներով կը վերագառնար արտէն, ուր անոնց հետ աշխատած էր ամբողջ օրը:

Մութ էր, տուն հասան եւ շատ զարմացան, երբ սենեակին մէջ գտնուած կանթեղը վառուած տեսան:

Տղաքներն ապշած իրարու երես նայեցան եւ անոնցմէ մէկը, Սահակ, պոռաց.

Այս ի՛նչ է, տունը մարդ չ'կար, ո՞վ վառեց այս կանթեղը:

Եղբայրն պատասխանեց, Հայրերնիս՝ վառած լինելու է:

Ո՛չ, ըսաւ Սահակ, հայրերնիս դեռ արտն էր, երբ մենք ճանապարհ ելանք:

Մայրերնին տեսնելով զաւակաց շփոթութիւնը, ըսաւ. Տղաքս, կ'երեւի թէ ձեր հայրը շուտաքայլ եկած եւ մեզմէ առաջ տուն հասնելով, կանթեղը վառած է. վեր ելէ՛ք, տեսէ՛ք, թերեւս ինքն ալ սենեակին մէջ նստած է:

Սահակ եւ Յակոբ երկու եղբայր վեր վազեցին եւ տեսան թէ հայրերնին նստած էր սենեկին մէջ:

Յակոբ ուրախութեամբ պատմեց իր հօրը թէ՛ ինչպէս զարմացեր էին կանթեղին վառուած լինելուն, եւ որչափ շփոթած պիտի մնային, երբ մայրերնին չըսեր թէ՛ հայրերնիդ արդէն շուտաքայլ դարձած եւ վառած է զայն:

Հայրն ըսաւ, տղաքս, երբ դուք եւս լաւ մտածել սովորիք, այն ատեն ամեն բանի պատճառը շուտով կրնաք գիտնալ:

Երկրորդ օրը՝ հայրը, մայրը եւ տղայքն դաշտը դացին հնձած ու չորցած խոտերը դի-

ղելու։ Արեւը երկնից կամարին վրայ կը փայլէր եւ տղայք ուրախ զուարթ կ'աշխատէին։

Որդեակ իմ, ըսաւ հայրերնին, երէկ կարող եղաք համոզուիլ կամ գտնել թէ՛ ես էի սենեկին մէջ դրուած կանթեղը վառողն։ Արդ կրնաք գիտնալ թէ՛ ո՞վ է մեր վրայ ծագած լոյսը վառողը։

Այո՛, պատասխանեց Յակոբ, քիչ մը մտածելէ վերջ։ Աստուած է զայն վառողը, փոքրիկ կանթեղ մը ինքնին չվառիր, ո՛ւր մնաց պայծառ արեւը, ուրեմն զինքն եւս վառող մը կայ։

Ճշմարիտ է։ հայրիկ, աւելցուց Սահակ. ամեն բանի արարիչն Աստուած է. զոր օրինակ Արեւը, Լուսինը, աստղերը, խոտերը, ծաղիկներն, ծառերը, մէկ խօսքով, ինչ որ կը տեսնեմք եւ չեմք տեսներ։

Ապրիք, տղաքներս, ուրախ եմ որ լաւ կը խորհիք եւ կը ճանչնաք թէ՛ Աստուած է ամեն բանի արարիչը։ Ուստի պէտք է միշտ շնորհակալ լինիմք իրեն եւ օրհնեմք զինքն. աղօթեմք որ մեր աշխատութիւններն արդիւնաւոր ընէ, գիտէք եւ կը տեսնէք թէ՛ մենք ցորեն գարի, վարսակ կը ցանեմք, բայց չեմք կրնար բուսցունել։ այսպէս ալ մարդիկ շատ բաներ կը շինեն, բայց չեն կրնար ճանճ մը անգամ ստեղծել։

ՄԱՔՈՒՐ ԳԻՐ ԳՐԵԼ

Ինչպէս կրնամ մաքուր գիր գրել կըսէր
Հարպիկ իւր մօրեղբօրը Միհրդատին :

— Շատ դիւրին է պատասխանեց Միհրդատ .
գիրերը կը կազմուին գիծերէ , երբ դու լաւ գիծ
քաշես այնպէս որ ամենքն մէկ չափով լինին
այսինքն ոչ մէկը մեծ եւ ոչ միւսը փոքր լինին եւ
կամ մին մէկ կողմ ծռուած եւ միւսը հակառակ
կողմ . այլ ինչպէս օրինակին մէջ կը տեսնես ,
այնպէս գծել կարողանաս 4—5 երես . գիտցիր
որ պիտի կարենաս բոլոր գրերն գրուածին պէս
օրինակել :

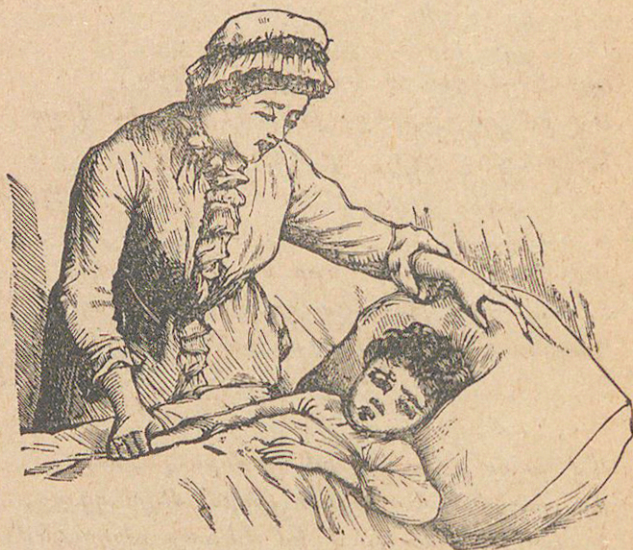
Բայց սիրելի հօրեղբայր իմ , յաւելցուց
Հարպիկ , յետոյ պիտի կրնամ օրինակէն դուրս
ուզածս գրել իմ սիրելի մայրիկիս :

— Ոչ միայն մայրիկիդ ուզածդ պիտի գրես ,
հապա նաեւ քո յարգոյ դաստիարակիդ տուած
բոլոր դասերն ալ գեղեցիկ տառերով պիտի
կրնաս պատրաստել :

Այն օրէն Հարպիկ սկսաւ ամեն ջանք ի գործ
դնել միակերպ գիծ քաշել եւ երբ տեսաւ որ
ալ դժուարութիւն չը կրեր գծելու օրինակին
պէս , սկսաւ գրերն օրինակել եւ մինչեւ որ օրի-
նակին ճիշդ նմանը չը լինէր ուրիշ գիր չէր
գրեր . ահա այսպէս կըցաւ , այնպէս գեղեցիկ

գրել որ տեսնողք չէին հաւատար թէ փոքրիկ
Հարպիկն գրած լինի այդ գրերն, որովհետեւ
իւր գրի տետրերն ալ խիստ մաքուր կը պահէր.
դի գրողի մը առաջին պարտքն է իւր տետրակի
մաքրութիւնը:

Ձկայ մի գործ, որ յարատեւ աշխատանքն
կարող չը լինի յաղթել անոր:

Մ Ա Յ Ր Ի Կ Ս

Ով՞ կերակրեց զիս՝ տալով ծիծ անուշ,
Ով՞ առաւ իւր գիրկն որ ննջեմ մուշ մուշ,
Իմ վարդ երեսիս ծաղիկներ թափեց:

Մայրիկս:

Երբ իմ աչերէս փախաւ քուն գնաց ,
 Ո՞վ ինձ անուշիկ օրօրներ ասաց ,
 Եւ թեւերուն մէջ օրեց որ չըլամ :

Մայրիկս :

Ո՞վ նստաւ հսկեց իմ մատաղ գլխուն ,
 Երբ մէջ որբանիս ննջէի սիրուն ,
 Եւ սիրոյ քաղցրիկ արտասունք թափեց :

Մայրիկս :

Երբ կծու ցաւով կուլայի ես միշտ ,
 Ո՞վ իմ աչք սրբեց , թեթեւցուց իմ վիշտ ,
 Ահ ու դող զգաց որ ես չմեռնիմ :

Մայրիկս :

Ո՞վ վաղեց օգնել , երբ ես ընկայ վար ,
 Եւ պատմեց ինձ վէպ որ լինի ինձ ճար ,
 Պագաւ ցաւած տեղն որ տանի դարման :

Մայրիկս :

Ո՞վ աղօթք ուսոյց իմ բերնիս քնքուշ ,
 Որ պաշտեմ զԱստուած լինիմ միշտ զգոյշ ,
 Եւ խելքով շնորհքով իմ կեանք անցունեմ :

Մայրիկս :

Եւ կրնամ երբէք մոռնալ քեզ , հոգիս ,
 Դու որ սիրեցիր եւ հոգացիր զիս ,
 Եւ այնչափ ցաւեր առ ոչինչ դրիր :

Մայրիկս :

Ո՛հ , այդպիսի բան մտքէս չի անցնիր ,
 եւ դու ո՛ր Աստուած , իմ արեւ պահիր ,
 Յուսամ վարձատրել քու անբաւ հոգեր .

Մայրիկս :

Իսկ երբ դառնաս դու , տկար , պառաւուկ
 իմ հզօր բազուկ քեզ լինի նեցուկ ,
 եւ պիտի սփոփեմ բոլոր քու ցաւեր .

Մայրիկս :

Եւ երբոր տեսնեմ որ գլուխդ ծռի ,
 ես պիտի հսկեմ մօտ քո սնարի ,
 եւ սրտիս խորէն պիտ' արցունք թափեմ .

Մայրիկս :

ԱՌԱԾՆԵՐ

Ծուլլութիւնն եւ անգործութիւնն աղքատութեան դռներն են :

Մարդս չգիտցածը հարցունելու պէտք չէ ամաչէ :

Դժուարին բան չկայ , որում կարող չլինի յաղթել յարատեւ աշխատանքը :

Գէշ վէրքը կ'առողջանայ , գէշ համբաւը չը շտկուիր :

Ամեն տեսակ վէճ եւ կռիւ վաղուան թող եւ շահով կ'աղատիս :

Ուրիշներուն ամեն բան ներէ, իսկ քեզ՝ եւ ոչ մի բան:

Ուրիշներուն քաշածը դիտէ, քննէ, եւ քեզ թելթել կ'երեւնայ քուկինդ:

Տգիտութիւնը ամօթ չէ. տգէտ մնալն է ամօթ. գիրք կարդա՛, ուսիր եւ տգէտ չես մնար: Չար ընկերներ սիրողն ինքն ալ չար կը լինի: Բարի ընկեր մը մարդուս մեծ գանձ է:

Բարի անունը, շատ անգամ, մարդս նեղութիւններէ կ'ազատէ:

Գէշ խօսքերը սուր դանակէն աւելի սիրտ կը ցաւցնեն:

Համբերութիւնը անանկ ծառ մ'է՝ որուն արմատը թէպէտ լեղի, բայց պտուղը շատ քաղցըր է:

Ով որ բիշով դոհ կը լինի, նա երջանիկ կը համարուի:

Հարուստ է այն մարդը, որ աղէկ բարեկամներ ունի:

Ձը ճանչցած մարդուդ հետ ընտանեբար մի վարուիր:

Գիտուն կը սեպուի այն մարդը, որ իմաստուն ըլլալու համար կ'աշխատի միշտ, բայց երբ կ'ըսէ թէ եղայ, յիմար կը համարուի:

Անխելք է այն մարդը որ ուրիշի ըրած փորձերէն խելք չը սովորիր:

Աւելորդ բան ծախու առնողը, շուտով պէտք եղածն կը վաճառէ:

Հարուստ է այն մարդն որ պարտք չունի:

Պատիւը բոլոր հարստութիւններէ մեծ է,
 ժամանակը դրամ է:

Կորսուած ժամանակն՝ ալ չ'վերադառնար:

Բուն աղքատութիւնը՝ տգիտութիւնն է:

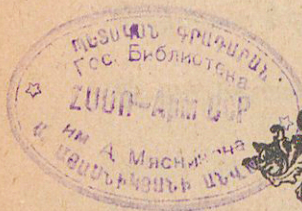
Բան չգիտցողը գիտցողին գերին է:

Անոնք որ միաբան չեն, իրենց թշնամիներուն գերին կը լինին:

Առանց նեղութիւն կրելու աղէկ բան չը կրնար չ'ըլլալ:

Բարի եղողը միայն սիրել գիտէ:

Ծանօթ. — Իբր շարունակութիւն գրօսարանիս, հրատարակուած է ՈՍԿԵՄԱՏԵՆԻԿ ՀԱՅ ՏՂԱՅՈՑ անուամբ գիրք մը, իր տեսակին մէջ բոլորովին նոր, եւ որ վեց ամսոյ մէջ կրկին տպագրութեան արժանացած է:

44 38 / 41 / 52, 21

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0585458

ԳԻՆՆ 2 ԴԱՀԵԿՈԱՆ

ՎԱԻԵՐԱՑԵԱԼ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ
ԱԶԳ. ԿԵԴ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

مدارف نظارت حامله سی و خصه قبله طبع اولش در

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԱՐԵԱՆ